

THE BRITISH ESPERANTIST

The Official Organ of the British Esperanto Association.

VOL° IV^a. N-RO 45.

SEPTEMBRO, 1908.

PREZO 3 PENCOJ.

KOSTO DE ABONO, AFRANKITE.

EN GRANDA BRITUJO.

Por unu jaro ... 3 ŝilingoj.
Unu numero ... 3 pencoj.

EKSTERLANDE.

Por unu jaro ... \$0.75, fr. 4, M. 3.
Laŭ Internacia Mono ... Sm. 1.50.

Abonoj estas akceptataj de la komenciĝo de ĉiu monato, kaj postmarkoj estas akcepteblaj laŭ efektiva valoro. Sin turni al la Sekretario, 133-136, High Holborn, London, W.C.

REDAKCIO.

Manuskriptoj, k.t.p., devas esti sendataj al la Redaktora Komitato, 133-136, High Holborn, London, W.C.

Pri artikoloj la Komitato rezervas al si la rajton korekti la erarojn de stilo, k.t.p.

Ordinare oni ne povas resendi artikolojn neakceptitajn.

ANONCOJ.

Pri Anoncoj, sin turni al S-ro C. A. G. Browne, 20, Wellington-street, Strand, W.C.

ENHAVO.

PAGO

La Kongreso en Dresdono:

Malferma Parolo. D-ro ZAMENHOF ...	161
Raporto pri la Esperantista Akademio kaj Lingva Komitato. D-ro K. BEIN ...	167
Raporto pri la Kongreso. W. MANN ...	168
Poetry. Report on Competitive Examinations ...	173
Libraro kaj Gazetaro ...	174
Novelo. LEON CHARPENTIER ...	175
Hoĝa Nasreddin. "VARTENIE" ...	177
Respondoj al Korespondantoj ...	178
Rondira Gazeto. J. ELLIS ...	179
B.E.A. Candidates, Donations, &c.	180
F.K.I. ...	180

Parolo de D-ro L. Zamenhof ĉe la Malfermo de la Kvara Esperantista Kongreso.

SINJORINOJ KAJ SINJOROJ!

Aperante antaŭ vi kiel tradicia malfermanto de la esperantistaj kongresoj, mi permesas al mi antaŭ ĉio esprimi la plej respektan dankon de nia kongreso al Lia Regnestra Moŝto la Reĝo Frederiko Aŭgusto de Saksujo por la granda honoro, kiun li faris al ni, prenante sur sin la altan protektadon de nia kvara kongreso. Mi esprimas ankaŭ profundan dankon de nia kongreso al Sinjoroj la Ministroj kaj aliaj eminentaj personoj, kiuj bonvolis eniri en la honoran prezidantaron kaj honoran komitaton de nia kongreso. Mi esprimas ankaŭ nian dankon al tiuj landoj, kiuj sendis al nia kongreso oficialajn delegitojn, kaj al la alilandaj konsuloj, kiuj honoris nin per la reprezento de iliaj landoj ĉe nia malferma kunveno. Nun la unuan fojon nia kongreso aperas sub la oficiala sankcio de regnestro kaj registaro; mi estas certa, ke la Esperantistoj alte taksos la gravecon de tiu ĉi fakto; mi esperas, ke ĝi estos komenco de tiu nova tempo, kiam nia ideo ĉesos esti penado de nur privataj personoj, sed ĝi fariĝos grava tasko por la registaroj de la mondo.

Speech of Dr. L. Zamenhof at the Opening of the Fourth Esperanto Congress.

LADIES AND GENTLEMEN!

In appearing before you in my capacity of traditional opener of the Esperanto Congresses, I have first of all with deep respect to express the thanks of our Congress to His Majesty King Frederick Augustus of Saxony, for the great honour he has done us in consenting to become High Patron of our fourth Congress. I also express the profound thanks of our Congress to the Ministers and other exalted personages who have been good enough to share the Honorary Presidency and to join the Honorary Committee of our Congress. I further thank those countries that have sent official delegates to our Congress, and the foreign Consuls who have honoured us by appearing as representatives of their countries at this our opening meeting. On this occasion, for the first time, our Congress takes place under the official sanction of a Sovereign and a Government. I feel sure that Esperantists will duly estimate the importance of this fact; I hope that it is to be the commencement of that new time when our cause will cease to be the endeavour of merely private individuals, and will become the momentous task of the Governments of the world.

En la nomo de la kvara tutmonda esperantista kongreso mi salutas la landon germanan, kies gastoj ni ĉiuj estas en la nuna momento; precipe mi salutas la Saksan reĝlandon, kiu al ni, filoj de la plej diversaj landoj kaj gentoj, aranĝis belan akcepton en sia centro mem, en sia fama kultura ĉefurbo. Mi esprimas nian koran dankon al la Saksa registaro kaj precipe al la Dresena urbestro por la tuta helpo, kiun ili donis al nia kongreso, kaj por la saluto, kiun ili aŭdigis al ni per siaj estimataj reprezentantoj.

Fine mi esprimas, certe en la nomo de ĉiuj Esperantistoj, nian koran kamaradan dankon al niaj germanaj samideanoj kaj antaŭ ĉio al nia Kvaro por la Kvara, kiuj prenis sur sin la malfacilan taskon aranĝi nian kongreson ĝuste en ĉi tiu jaro, kiam ekzistis tiom da malhelpoj, kaj kiuj, dank' al sia granda sindoneco, aranĝis ĉion en la plej bona maniero kaj enskribis per tio tre gravan paĝon en la historion de nia afero.

Germanujo, la lando de la filozofoj kaj poetoj, kiu estis iam la centro de la humanistoj, havas por nia ideo specialan signifon per tio, ke en ĉi tiu lando, dank' al la neforgesebla granda merito de la pastro Johann Martin Schleyer, nia ideo ricevis sian unuan disvolviĝon kaj la unuan potencon puŝon antaŭen. Germanujo sekve estas la lulilo de la ideo de lingvo internacia. Ni, speciale Esperantistoj, havis ankaŭ en Germanujo niajn unuajn plej gravajn batalantojn, Einstein kaj Trompeter. Estas vero, ke poste en la daŭro de tre longa tempo nia ideo en ĉi tiu lando ŝajnis tute mortinta; sed en la lastaj jaroj ĝi tie ĉi denove vigle reviviĝis, kaj ni havas plenan esperon, ke post nia nuna kongreso, kiam la Germanoj ekkonos nin pli proksime kaj konvinkiĝos per siaj propraj okuloj kaj oreloj, ke ni ne estas iaj teoriaj fantaziuloj, nia afero ĉi tie ekfloros ne malpli potence, ol en la aliaj grandaj landoj, kaj en la komuna ĉiuhoma afero Germanujo baldaŭ okupos unu el la plej honoraj lokoj.

KARAJ SAMIDEANOJ!

En la daŭro de la lasta jaro en nia afero okazis faktoj, kiuj maltrankviligis por iom da tempo la mondon esperantistan. Nun ĉio jam denove trankviliĝis. Nia arbo, pri kiu mi parolis en Kembriĝo, en la pasinta jaro plej konvinke montris sian tutan fortecon kaj sanecon, ĉar malgraŭ la tute ne atenditaj atakoj, kiuj en la daŭro de kelka tempo kaŭzis grandan krakadon, la arbo konservis sian tutan potencon kaj perdis nur tre malmultajn foliojn. Malgraŭ la kaŝite preparitaj kaj rapide plen-

In the name of the fourth World-Congress of Esperantists, I salute the German land, that land whose guests we all are at the present moment; in particular, I greet the kingdom of Saxony, which for us, sons of countries and peoples most diverse, has prepared so fine a welcome at its very centre, in its famous and cultured capital. I express our hearty thanks to the Saxon Government, and especially to the municipality of Dresden, for all the help they have afforded to our Congress, and for the greeting which they have conveyed to us through their esteemed representatives.

Finally, I express, certainly in the name of all Esperantists, our hearty thanks of fellowship to our German *samideanoj*, and especially to our *Kvaro por la Kvara*, which took upon itself the difficult task of preparing our Congress, in the very year when there were so many obstacles to be faced, and which, thanks to its great devotion, has arranged all things in the very best of ways, thereby inscribing a very important page in the history of our movement.

Germany, the land of philosophers and poets, which once was the centre of the Humanists, is of special significance in regard to our idea, for the reason that in this country, thanks to the great and ever memorable merit of Johann Martin Schleyer, our idea received its first development and its first powerful push to the front. Germany, then, was the cradle of the idea of an international language. We, Esperantists in particular, had also in Germany our earliest and most important champions, Einstein and Trompeter. It is true that, afterwards, in this country our idea for long years seemed quite dead; but of late years it has again sprung into vigorous life, and we have every expectation that, after our present Congress, when the Germans shall have learnt to know us more nearly and shall have become convinced, through their own eyes and ears, that we are not mere theoretical faddists, then will our cause here, too, blossom forth not less strongly than in other great countries and, in this matter of the common weal, Germany will ere long occupy one of the most honourable positions.

KARAJ SAMIDEANOJ!

In the course of the past year there occurred in our movement events which for a time perturbed the Esperantist world. Now all is once more quiet again. Our tree, of which I spoke in Cambridge, has during the past year manifested in the most convincing manner all its vigour and healthiness, for despite the entirely unexpected attacks, which for some time gave rise to a great creaking, the tree kept its full might and lost only very few of its leaves. Notwithstanding the secretly prepared and

umitaj atakoj, kiuj ne donis al niaj soldatoj la povon dece orientiĝi kaj interkomunikiĝi, ĉiu el ili sur sia aparta loko staris forte kontraŭ ĉiuj forlogoj, kaj nur tre malmultaj lasis sin kapti per lertaj vortoj. Super la okazintaj faktoj ni povus sekve silente transiri al la tagordo. Tamen, por gardi niajn venontajn batalantojn kontraŭ similaj surprizoj, mi permesos al mi diri kelke da vortoj pri tiu temo. El la tempo pasinta ni ĉerpu instruon por la tempo venonta.

Pasis jam ĝuste tridek jaroj de la momento, kiam Esperanto unue aperis antaŭ malgranda rondo da amikoj; pasis jam dudek unu jaroj de la momento, kiam Esperanto unue aperis publike antaŭ la mondo. Tre malforta ĝi estis en la unua tempo; ĉiu plej malgranda bloveto povis ĝin renversi kaj mortigi. Ĉiu bona vorto de la plej sensignifa homo aŭ de la plej senvalora gazeto donis al niaj pioniroj esperon kaj kuraĝon; ĉiu atakanta vorto kaŭzis al ili doloron. Kiam antaŭ dudek jaroj la Amerika Filozofia Societo volis preni la aferon de lingvo internacia en siajn manojn, tio estis por la aŭtoro de Esperanto tiel altega kaj neatingebla aŭtoritato, ke li, kiu tiam havis ankoraŭ la rajton disponi pri Esperanto, tuj decidis fordoni ĉion al la manoj de tiu societo, ĉar, estante tute sensperta, li tiam ankoraŭ ne sciis, kia grandega diferenco estas inter teorio kaj praktiko.

Feliĉe la entrepreno de la Amerika societo ne sukcesis. Mi uzas la vorton "feliĉe," ĉar efektive nun, kiam mi estas pli sperta, por mi estas afero tute senduba, ke, se la entrepreno de tiuj teoriistoj daŭrus iom pli longe, la tuta ideo de lingvo internacia jam de longe estus tute senkreditigita kaj enterigita por ĉiam, aŭ almenaŭ por tre longa, longa tempo.

Niaj pioniroj laboris, kaj la afero kreskis. Baldaŭ ni ĉiam pli kaj pli akiradis la konvinkon, ke de teoriistoj ni devas atendi tre malmulte da bono por nia afero; ke ĉiuj laŭdoj kaj mallaŭdoj de flankaj personoj havas por ni nur tre malgrandan signifon; ke ni devas fidi nur niajn proprajn fortojn, nian propran paciencon kaj konstantecon; ke la mondo venos al ni nur tiam, kiam ĝi vidos en ni potencon, kiam ĝi vidos, ke ni ne palpas en mallumo, ke ni ne perdas hodiaŭ, kion ni akiris hieraŭ, ke nia vojo estas klara kaj rekta kaj ni de ĝi neniam deflankiĝas.

Sed ne per unu fojo ni venis al tiu fortika konvinko. En la unua tempo, vidante, ke nia afero progresas tre malrapide kaj malfacile, multaj Esperantistoj pensis, ke la kaŭzo de tio kuŝas en nia lingvo mem, ke, se ni nur ŝanĝos tiun aŭ alian detalon, la mondo tuj venos al ni

rapidly executed attacks, which gave our soldiers no opportunity to discover where they stood and to communicate one with another, they one and all, each in his own special place, stood firm against all enticements, and only very few allowed themselves to be caught by clever words. Over these occurrences we might, then, pass in silence to our agenda for the day. But, in order to guard our fighters of the future against similar surprises, I will allow myself a few words on this subject. From the past let us draw instruction for the future.

Just thirty years have now passed since Esperanto first made its appearance before a small circle of friends: twenty-one years have passed since Esperanto first appeared publicly before the world. Very weak it was at first; the least puff of wind could have overthrown and killed it. Any good word from the most insignificant of men, or the most valueless of journals, gave our pioneers hope and courage; every word of attack caused them pain. When, twenty years ago, the American Philosophical Society wished to take the matter of an international language into its hands, it seemed to the author of Esperanto such a high and lofty authority, that he, who at that time still had the right to dispose of Esperanto, determined to hand over everything to that society; for, being entirely without experience, he did not then yet know how vast is the difference between theory and practice.

Happily, the undertaking of the American society did not succeed. I say "happily," for, indeed, now, when I am more experienced, I have not a shadow of doubt that, had the undertaking of those theorists continued a little longer, the whole conception of an international language would long ago have been entirely discredited, and buried for ever—or at least for a very long, long time.

Our pioneers worked; the cause grew. Soon we began more and more to be convinced that from theorists we must expect but little good for our affair; that all praise or blame from outsiders means but little for us; that we must trust our own strength, our own patience and constancy; that the world will come over to us only when it sees in us a power, when it sees that we are not groping in the dark; that we do not lose to-day what we gained yesterday—that our path is plain and straight, and that we never turn aside from it.

But this strong conviction did not come all at once. At first, seeing how slow and difficult was our progress, many Esperantists thought that the cause lay in the language itself, and that if we only changed this or that detail the world would come to us in crowds. Then

en granda amaso. Tiam venis la periodo de la granda postulado de reformoj. Feliĉe tiu periodo daŭris ne longe. La Esperantistoj baldaŭ konvinkiĝis, ke veni al ia komuna, ĉiujn kontentiganta kaj silentiganta interkonsento pri la esenco de la reformoj estas tute ne eble, kaj la ekstera mondo, kiujn la reformemuloj celis, restis absolute indiferenta koncerne tion, ĉu tiu aŭ alia detalo havas en nia lingvo tian formon aŭ alian; oni baldaŭ konvinkiĝis, ke per reformado ni nur perdos ĉion ĝis nun akiritan kaj gajnos absolute nenion. Tiam la Esperantistoj firme decidis ne paroli plu pri iaj reformoj. Kelkaj tre malmultaj malkontentuloj forlasis Esperanton kaj kune kun kelkaj ne-Esperantistoj, kiuj rigardis sin kiel plej kompetentajn en la afero de lingvo internacia, komencis inter si ĝis nun ankoraŭ ne finiĝintan kaj neniam finiĝontan diskutadon pri diversaj lingvaj detaloj, kaj ili staras nun sur tiu sama punkto, sur kiu ili staris antaŭ dekkvar jaroj. La tuta cetera Esperantistaro en plena harmonio forte grupiĝis ĉirkaŭ sia konstanta standardo kaj faris de tiu tempo grandan, grandegan marŝon antaŭen.

De la tempo, kiam la Esperantistoj ĉesis paroli pri reformoj, komenciĝis por Esperanto periodo ĉiam pli kaj pli brilanta. En la komenco, sub la premo de tre grandaj malhelpoj eksteraj, ni progresadis tre malrapide kaj malfacile. Sed sub la influo de nia plena interna harmonio kaj nia nedekliniĝa irado rekte antaŭen, niaj fortoj ĉiam pli kaj pli kreskis. Nun ni atingis tian potencon, pri kiu multaj el ni antaŭ dek jaroj ne kuraĝis eĉ revi, kaj se ni marŝos en tia sama harmonio kiel ĝis nun, nenia forto en la mondo povos haltigi nian iradon, kaj ni plene atingos nian celon. Ĉiuhore kreskas la nombro de niaj partianoj, ĉiutage pligrandiĝas la nombro de niaj grupoj. Nia literaturo kreskas tiel senhalte kaj rapide, ke multaj malgrandaj nacioj jam nun povas nin envii. La praktika uzado de nia lingvo fariĝas ĉiam pli kaj pli granda. Dum ankoraŭ antaŭ ne longe oni tute silentis pri ni kaj poste oni nin mokis, nun oni jam ĉie nin respektas, kiel grandan potencon. Eĉ tiuj niaj principaj kontraŭuloj, kiuj antaŭ ne longe malŝate rigardis nin de alte, nun jam krias alarmon.

Nia lingvo mem konstante pli riĉiĝas kaj elastiĝas. Iom post iom konstante aperas novaj vortoj kaj formoj, unuj fortikiĝas, aliaj ĉesas esti uzataj. Ĉio fariĝas kviete, senskue kaj eĉ nerimarkeble. Nenie montriĝas ia diferencigado de nia lingvo laŭ la diversaj landoj, kaj ju pli spertaj fariĝas la aŭtoroj, des

came the period of the great demand for reforms. Happily, that period did not last long. Esperantists soon perceived that it was wholly impossible to arrive at any common agreement, silencing and satisfactory to all, as to the essentials of reform, and that the outside world, to which all the reformers' efforts were directed, remained totally indifferent to the question whether this or that detail had in our language one form or another; one soon became convinced that by reforming we should only lose all that we had hitherto acquired, and gain absolutely nothing. Then Esperantists firmly decided to say nothing more about any reforms. A certain very small number of malcontents forsook Esperanto, and together with a few non-Esperantists, who deemed themselves highly competent judges of the question of international language, began among themselves a discussion as to various linguistic details, which is not yet nor ever will be finished, and they stand now at the same point at which they stood fourteen years ago. All the rest of the Esperantists in full accord rallied firmly round the old standard, and from that time made a great, an immense advance.

From the time when Esperantists ceased talking about reforms, a period ever increasingly brilliant began for Esperanto. At first, under the pressure of very great hindrances from outside, we progressed very slowly and painfully. But, under the influence of our complete internal harmony and our unwavering advance straight ahead, our forces more and more increased. We have now attained a position such as many of us ten years ago would not have dared even to dream of, and if we continue to march onward in the same harmony as heretofore, no power on earth can check our advance, and we shall fully attain our end. Every hour the number of our adherents increases, every day the number of our groups grows larger. Our literature grows so quickly and uninterruptedly that already many small nations might envy us. The practical use of our language becomes ever greater and greater. Only a short time ago people were altogether silent about us, and afterwards laughed at us; now everywhere they already respect us as an important power. Even those opponents on points of principle, who not long ago contemptuously regarded us from on high, now begin to cry an alarm.

Our language itself is continually becoming more rich and flexible. One after another continue to appear new words and forms; some establish themselves in the language, others cease to be used. The whole thing goes on quietly, without shock and even unremarked. Variations in our language, in accordance with

pli similiĝas reciproke ilia uzado de nia lingvo, malgrati la granda malproksimeco de iliaj lokoj de loĝado. Nenie rompiĝas aŭ difektiĝas la kontinueco inter la lingvo malnova kaj nova, kaj malgrati la fakto, ke nia lingvo forte disvolviĝas, ĉiu nova Esperantisto legas la verkojn de antaŭ dudek jaroj kun tia sama perfekta facileco, kiel Esperantisto tiutempa, kaj li eĉ ne rimarkas, ke tiuj verkoj estas skribitaj ne nun, sed en la unua, suĉinfana periodo de nia lingvo.

Nia afero regule kaj trankvile iras antaŭen. La tempo de la teoriaj juĝoj kaj de kliniĝado antaŭ ŝajnaj aŭtoritatoj jam de longe pasis. Se iu nun esprimas sian opinion aŭ konsilon pri Esperanto, oni jam ne demandas, ĉu li estas homo grandfama aŭ ne, — oni nur demandas, ĉu liaj konsiloj estas konformaj al la naturaj bezonoj kaj la natura irado de nia lingvo aŭ ne. Se iu glornoma persono en plena nesciado de nia afero esprimas iun el tiuj sensencaĵoj, kiujn ni jam tiel ofte aŭdis, ekzemple, ke arta lingvo estas utopio, ke la Esperantistoj sin reciproke ne komprenas, k.t.p., aŭ se li, forgesante la nunan staton de Esperanto kaj la teruran ekzemplon de la Volapŭka akademio, postulas, ke ni rebaku la tutan lingvon laŭ lia teoria recepto, — tiam ni, Esperantistoj, indiferente ĉion aŭskultas kaj trankvile iras nian vojon.

Ne por fieri pri nia forteco mi diras ĉion ĉi tion: neniŭ el ni havas la rajton esti fiera, ĉar nia forteco ne estas la merito de iu el ni aparte, sed ĝi estas nur la rezultato de multejara pacienca laborado de *multo* da personoj. Mi volis nur atentigi vin pri tio, ke en nia afero ĉio povas esti atingita nur per harmonio kaj konstanteco. Se nin ne gvidus fiera konstanteco, nia lingvo jam de longe ne ekzistus, kaj la vortoj "lingvo internacia" estus nun la plej granda mokataĵo por la mondo.

La longa kaj malfacila batalado nin hardis, kaj ne sole la voĉoj de apartaj personoj, sed eĉ la premo de ia granda potenco nun jam ne povus deklini la Esperantistaron de ĝia klara kaj rekta vojo. Kia do estas la kaŭzo, ke en la pasinta jaro en nia tendaro subite naskiĝis tia granda vento, kiu en la daŭro de momento minacis alporti al ni tiom da malbono? Kiu estis tiu ŝajne grandega forto, kiu por momento enportis tian neatenditan konfuzon en nian mezon? Nun, kiam ĉio jam klariĝis, ni povas

the diversity of the countries in which it is used, are nowhere apparent; and the more experienced authors become, the more of mutual similarity there is in their manner of using the language, in spite of the remoteness of their respective localities. Nowhere is there a break or flaw in the continuity of the language, old or new, and notwithstanding the fact that our language is strongly developing, every new Esperantist reads the works of twenty years ago with the same perfect ease as an Esperantist of that day, and he even does not notice that those works were not written at the present time, but in the early suckling period of the language.

Our movement advances in good order and tranquillity. The time of theoretical judgments and of obeisance before presumed authorities has long passed away. If anyone now gives his opinion or advice on Esperanto, one no longer asks whether or not he is a famous man—one only asks whether his advice is in accord with the natural needs and natural course of our language. If some personage of great name, in complete ignorance of our affair, gives expression to one of those nonsensical dicta which we have already heard so often—for instance, that an artificial language is a Utopia, that Esperantists cannot understand one another, and so on; or if, unmindful of the present state of Esperanto and the terrible example of the Volapŭk Academy, such an one demands that we rebake the whole of our language according to his theoretical recipe,—then we Esperantists unconcernedly listen to all and calmly go our way.

Not by way of pride in our strength do I say all this; none of us has the right to be proud, for our strength is not the merit of any one of us separately, but only the result of the long-continued patient labour of a *number* of persons. It has been my wish merely to point out that in our movement nothing is to be attained save by harmony and constancy. If we had not been guided by iron constancy, our language would long ago have ceased to exist, and the words "international language" would now be the greatest object of derision in the world.

The long and difficult fighting has hardened us, and now not merely the voices of particular persons, but even the pressure of some great power, would be powerless to turn aside the Esperantists from their clear, straight road. What was the reason, then, that during the past year such a strong wind suddenly sprang up in our camp, and for a moment threatened to work us so much evil? What was that apparently great force which for a moment brought such unexpected confusion into our

konfesi, ke ĝi ne estis ia eksterordinare granda potenco, ĝi estis simple kelkaj malmultaj personoj; sed la danĝereco de ilia atako konsistis en tio, ke tiu atako ne venis malkaŝe el ekstere, sed ĝi estis kaŝite preparita kaj tute neatendite aranĝita *interne* de nia tendaro.

Ĝi estas historio, pri kiu mi ne volas paroli. Nun mi volas nur diri jenon: ni ĉiuj estas reprezentantoj de la ideo de lingvo internacia, ni faru kun ĝi, kion ni volas, sed ni agu honeste kaj ni memoru, ke pri niaj agoj la estonteco severe nin juĝos. Memoru, ke Esperanto estas nenies propraĵo, ke la Esperantistoj havas plenan rajton fari kun ĝi ĉion, kion ili volas, se ili nur faros ĝin singarde, lojale kaj interkonsente. Nur por gardi nian lingvon kontraŭ anarĥio de la flanko de apartaj personoj, nia lingvo havas sian plej senpartie elektitan kaj el plej kompetentaj personoj konsistantan kaj konsistentan Lingvan Komitaton, kiu, dependante de neniuj mastroj, havas plenan rajton kaj plenan povon esplori kaj prezenti al la sankcio de la Esperantistaro ĉion, kion ĝi volos. La Bulonja Deklaracio malpermesas nur, ke apartaj personoj rompu la lingvon *arbitre*, ĝi estas kreita nur por gardi la ekstreme necesan *kontinuecon* en nia lingvo. Se iu el vi trovas, ke ni devas fari tion aŭ alian, prezentu vian deziron al la Lingva Komitato. Se tiu Komitato ŝajnos al vi tro konservativa, tiam memoru, ke ĝi ekzistas ne por la plenumado de diversaj personaj kapricoj, sed por la gardado de la interesoj de la tuta Esperantistaro; ke pli bone estas, ke la Komitato faru tro malmulte, ol ke ĝi facilanime faru ian paŝon, kiu povus malutili al nia tuta afero. Ĉar vi ĉiuj konfesas, ke la esenco de nia lingvo estas ĝusta kaj oni povas disputi nur pri detaloj, tial ĉio bona kaj ĉio efektive necesa povas facile esti farata en ĝi per vojo lojala, en harmonio kaj paco.

La personoj, kiuj volas altrudi al la tuta Esperantistaro siajn dezirojn, diras ordinare, ke ili havas la plej bonajn ideojn, kiujn la plimulto da Esperantistoj certe aprobus, sed iaj ĉefoj ne volas ilin aŭskulti kaj ne permesas al ili prezenti siajn ideojn por esplorado. Tio estas ne vera. Vi scias, ke laŭ la nova ordo, kiun per komuna voĉdonado akceptis por si nia Lingva Komitato, ĉiu homo ne sole havas la rajton prezenti al la Komitato siajn proponojn, sed se la propono havas eĉ nur plej malgrandan ŝajnon de seriozeco, se inter la cent membroj de la Komitato la propono akiris por si eĉ nur la aprobon de *kvin* personoj, tio jam sufiĉas, ke la Lingva Komitato estu *devigata* esplori tiun proponon. Vi vidas sekve, ke neniuj povas

midst? Now, when all has cleared, we can admit that it was no extraordinarily great power, but simply some few persons; but the dangerousness of their attack consisted in this, that their attack did not come openly from without, but was secretly and entirely unexpectedly arranged from *within* our camp.

It is a story of which I do not wish to speak. This only I will say now: we are all representatives of the international language idea. We may do with it what we will, but let us act honestly, and remember that our acts will be sternly judged by the future. Bear in mind that Esperanto is the property of no one, that Esperantists have full right to do with it all they will, so long as they do it prudently, loyally, and in agreement one with another. Merely to protect itself against anarchy from individualistic action, our language has its Language Committee, elected with entire impartiality, consisting and to consist of the most competent persons, and which, dependent on no master, has full right and power to examine and propose for the sanction of Esperantists as a whole everything it may please. The Declaration of Boulogne merely forbids *arbitrary* interference with the language on the part of individuals. It was created only to safeguard the highly necessary *continuity* of our language. If any one of you finds that we ought to do this or that, lay your desire before the Language Committee. If that Committee appear to you too conservative, then remember that it exists not for the carrying out of sundry personal whims, but for the protection of the interests of the whole Esperanto world; that it is better that the Committee do too little than that it lightly take some step which might be detrimental to our cause as a whole. Since you all admit that, in essence, our language is right, and that all dispute is in regard to mere points of detail, therefore all that is good and really necessary can easily be done in it by the way of loyalty, in harmony and peace.

Those who wish to force their desires upon the whole Esperanto world are in the habit of saying that they hold the finest of ideas, of which the majority of Esperantists would certainly approve, were it not that certain leaders will not listen to them, and will not allow them to bring forward their ideas for investigation. That is not true. As you know, in accordance with the new arrangement, which was adopted unanimously by the Language Committee, everybody not only has the right to lay his proposals before that Committee, but if the proposal has even the slightest appearance of seriousness, if among the hundred members of the Committee the proposal has elicited but the approval of *five* persons only, that in itself

plendi, ke oni lin ne aŭskultas aŭ ke iaj ĉefoj prezentas al voĉdonado nur tion, kion ili deziras.

Se iu diras al vi, ke oni devas ĉion krude rompi, se oni per ĉiuj fortoj kaj per ĉiuj eblaj rimedoj penas malkontentigi vin; se de la vojo de severa unueco, de tiu sola vojo, kiu povas konduki nin al nia celo, oni penas forlogi vin, — tiam gardu vin! tiam sciu, ke tio kondukas al malordigo de ĉio, kion multaj miloj da personoj atingis por la granda ĉiuhoma ideo per multejara pacienca laborado.

Mi finis. Pardonu al mi la malagrablan temon, kiun mi elektis. Ĝi estas la unua kaj espereble ankaŭ la lasta fojo en la historio de niaj kongresoj. Kaj nun ni ĉion forgesu; ni komencu la grandan feston, por kiu ni ĉiuj kunvenis el la diversaj landoj de la mondo; ni ĝoje pasigu nian grandan ĉiujaran semajnon de la pure homara festo. Ni memoru pri tio, ke niaj kongresoj estas ekzercanta kaj edukanta antaŭparolo por la historio de la estonta interfratigita homaro. Por ni estas grava ne iaj bagatelaj eksteraj detalaĵoj de nia lingvo, sed ĝia esenco, ĝia ideo kaj celo, tial ni antaŭ ĉio devas zorgi pri ĝia seninterrompa *vivado*, pri ĝia senhalta *kreskado*. Granda estas la diferenco inter homo-infano kaj homo-viro; granda eble estos la diferenco inter la nuna Esperanto kaj la evoluciinta Esperanto de post multaj jarcentoj; sed dank' al nia diligenta gardado, la lingvo fortike vivos, malgraŭ ĉiuj atencoj, ĝia spirito fortiĝos, ĝia celo estos atingita, kaj niaj nepoj benos nian paciencon.

is sufficient to *compel* the Language Committee to examine it. You see, then, that no one can complain that he is not listened to, or that some leaders bring forward to the vote only that which they themselves desire.

If you are told that it is necessary roughly to break up the whole; if every effort and every possible means are used to render you dissatisfied; if attempts are made to entice you from the way of strict unity, from that way which alone can take us to our goal—then be on your guard! then know that that leads to the upsetting of all that has been gained for our great common idea by the patient toil of many years.

I have done. Forgive me the disagreeable theme which I have chosen. It is the first, and, I hope, also the last, time in the history of our congresses. And now let us forget it all; let us begin the great festival for which we have all come together from the various countries of the earth; let us spend in joy our great annual week in which mankind—simply as man—makes festival. Let us remember that our congresses afford a preface, by way of practice and training, to the history of the fraternised humanity of the future. The important things for us are not some trifling external details of our language, but its essence, its idea and aim; therefore we must, above all, care for its uninterrupted *life*, for its ceaseless *growth*. Great is the difference between man as a child and man as a man; great, perhaps, will be the difference between the Esperanto of to-day and Esperanto after many centuries of evolution; but, thanks to our assiduous care, the language will vigorously live, in spite of all attacks its spirit will wax strong, its aim will be attained, and our patience will be blessed by posterity.

§ § §

Raporto de D-ro K. Bein

pri la fondo de la Esperantista Akademio kaj pri la laboroj de la Lingva Komitato kaj de la Akademio dum la Kvara Kongreso, legita de li en la lasta agada kunsido de la Kongreso, Aŭgusto 22, 1908.

Esperantistoj,—Mi havas la honoron prezenti al vi raporton pri la fondo de la Esperantista Akademio kaj pri la laboroj de la Lingva Komitato kaj de la Akademio dum la Dresdena Kongreso.

Por forigi la malutilojn de la grandnombreco de la Lingva Komitato, la prezidanto prezentis al la Lingvaj Komitatanoj projekton de reorganizo de la Komitato,—ĝian dupartigon, formante en ĝi Konstantan Superan Komision aŭ Akademion el 18 membroj. Laŭ tiu ĉi projekto, ĉiuj komitatanoj havas egalan rajton elekti novajn membrojn, baloti membrojn de la Akademio, esti balotataj en ĝin, proponi demandojn kaj diskuti la proponitajn temojn, sed nur la Akademio decidis, kun tiu rezervo tamen, ke la plena Lingva Komitato povas ĉiam postuli duan pridiskuton kaj en tia okazo eldiri la finan decidon.

Kiam la provizora regularo de la nova projekto estis akceptita de la Lingva Komitato (per 66 voĉoj el la

80 voĉdonintoj), la prezidanto, konforme al la 8a artikolo de la regularo, dissendis al la Lingva Komitatanoj liston de 26 kandidatoj en la Akademion, proponante dume elekti nur 12 membrojn. La rezultato de la baloto estis jena: per absoluta plimulto estis elektitaj nur 9 Akademianoj, kies nomoj estas: Boirac, Bein, Cart, Grabowski, Moch, Saussure, Nylén, Mybs, Villanueva, t.e., 4 franclingvanoj, 2 Poloj, 1 Svedo, 1 Germano kaj 1 Hispano.

La unua tasko de la Akademianoj, kunvenintaj en Dresdeno antaŭ la Kongreso, estis elekti sian estraron. Oni decidis pligrandigi la nombron de la vic-prezidantoj ĝis 3-4 kaj provizore elekti nur parton de la estraro (prezidanton kaj 2 vic-prezidantojn), prokrastante la elekton de la ĝenerala sekretario kaj de 1-2 pluaj vic-prezidantoj ĝis la tempo, kiam la Akademio estos plennombra. Estis elektitaj: Rektoro Boirac, prezidanto; D-ro Bein kaj D-ro Mybs, vic-prezidantoj.

Jen la ĉefaj rezultatoj de la laboroj de l' Akademio kaj de la Lingva Komitato dum la Kvara Kongreso:—

1. Estis fonditaj 4 konstantaj komisioj aŭ sekcioj: (a) por la gramatiko, (b) por la komuna vortaro, (c) por la teknika vortaro, kaj (d) por la internaj kaj ĉiuj aliaj aferoj. Kiel direktoroj de la 4 sekcioj estis elektitaj: (a) S-ro Grabowski, *gramatiko*; (b) Prof. Cart, *komuna vortaro*; (c) Prof. Saussure, *teknika vortaro*; (d) S-ro Moch, *internaj aferoj*.

2. Estis redaktita de la Akademio kaj aprobita de la Lingva Komitato la deklaro pri la rolo de la Lingva Komitato. Jen ĝia teksto: "La tasko de la Lingva Komitato estas zorgi pri la konservado de la fundamentaj principoj de la lingvo kaj kontroli ĝian evoluon. Ĝi do esploras ĉiujn lingvajn demandojn kaj solvas ilin laŭ la supredirataj principoj. Neniel la Fundamento, nek la Lingva Komitato povas esti baro por la normala evolucio de la lingvo, kiun ili, kontraŭe, certigas. Dank' al la fondo de la Akademio, la Lingva Komitato, nun praktike reorganizita, publikigos antaŭ la fino de la jaro, kiel oficialan aldonon de la 'Universala Vortaro,' la rezulton de la jam faritaj laboroj; poste aperos studoj pri la teknika vortaro kaj pri la sintakso. Trankvile kaj firme, laŭ la konsilo de nia Majstro, Esperantistoj, ni povas iri nian vojon."

3. Estis preparita listo de kandidatoj en la Lingva Komitato. Tiu listo ne estas ankoraŭ definitiva, kaj ĉiuj esperantistaj societoj, grupoj kaj eĉ izolitaj Esperantistoj havas la rajton kaj estas petataj sendi la nomojn de siaj kandidatoj al la estraro de la Akademio.

4. La Akademio kaj la Lingvaj Komitato akceptis la proponon de D-ro Mybs pri averto, dissendota al la kandidatoj en la Lingvan Komitaton. Jen ĝia teksto: "Oni memorigas, ke elektante iun membro de la Lingva Komitato, oni intencas postuli de li efektivan laboradon, kiam estos necese, kaj ne doni nur al li honoran titolon. Oni insiste petas, ke la Lingva Komitato neniam uzu tiun titolon por reklama celo, ĉar tia malbonuzo povus tre malutili la aŭtoritaton de la Lingva Komitato."

5. Estis akceptita de la Lingva Komitato la propono de la prezidanto fondi specialan kason de la Lingva Komitato.

Esperantistoj! Nia fortenco, kiel diris la Majstro, ne estas la merito de iu el ni aparte, sed ĝi estas nur la rezultato de multjara pacienca laborado de multo da personoj. Ne dubante, ke tiu ĉi multo — la tuta Esperantistaro — helpados la Lingvan Komitaton, ni kun plena espero rigardas la estontecon, ĉiam instigataj al la laboro per la flama deziro plej baldaŭ vidi la definitivan triumfon de Esperanto.

K. BEIN.

Kvara Esperantista Kongreso en Dreseno, Aŭg. 16-22, 1908.

La Kvara — la tiel atendita Kvara — fariĝis nun memoro. Pasis la ĝojaj momentoj de la pretiĝo, plenaj je plezura antaŭsento; rapidis for la viglaj tagoj de l' kongresa semajno; silentiĝis la vivukrioj, mutiĝis la voĉoj de la amikaro kun tia entuziasmo revidita; resonas ankoraŭ en la koro la eĥo de bedaŭrataj salutoj de disiĝo...

Dum multaj monatoj ĉiujare la Kongreso estas por centoj da Esperantistoj tra la tuta mondo kvazaŭ la ĉefpunkto, al kiu koncentriĝas iliaj klopodoj kaj penado. Al ĝi la Esperantistaro ĉiujare antaŭenrigardas kun la kora espero, ke ĝi brile sukcesos kaj alportos grandan utilon al nia afero. La tri unuaj kongresoj ja bonege sukcesis, kaj neniu, kiu havis la privilegion partopreni en la Dresdenaj festoj, hezitos konsenti, ke ankaŭ la Kvara Kongreso imponanta sukceso estis.

Kaj nun, al ĉiu feliĉulo tie ĉeestinta, ĉiu kompatinda forrestinta samideano sin turnas kun sieĝo da demandoj: Kion faris la Kongreso? Ĉu ĝi havigis al vi multe da plezuro? Kion vi faris? Kion vi vidis? Ĉu vi renkontis B——? Ĉu vi faris novajn amikojn? Kiom da personoj partoprenis en la Kongreso? Kiun gravan decidon ĝi faris? Ĉu plaĉis al vi Dreseno? Ĉu vi ĉeestis la kunsidon de la instruistoj? Ĉu—— Kaj tiel plu nesatigeble, revekante en la demando mil agrablajn memorojn...

La detala respondado al tiaj demandoj devas esti lasata al personaj interparoloj kun la revenintoj. Ĉi tie ni nur provos priskribi la ĉefajn okazintaĵojn. La oficialan detalan protokolon ĉiu povos poste legi en *La Oficiala Gazeto*.

LA KARAVANO.

Multaj Esperantistoj, dank' al la diversaj karavanoj organizitaj de lertaj anoj de la U.E.A., povis jam antaŭ la komenco de la Kongreso ĝui la kongresan senton, parolante Esperanton kun samkaravananoj. Anglujo kiel unuan kontingenton sendis 85 personojn, kiuj, sub la gaja kaj bonkora gvidado de S-ro Bolingbroke Mudie, jam la 8an de Aŭgusto ekiris de Londono al Hamburgo per la *Union-Castle Line* vaporŝipo *Gascon*. La vojaĝo Germanujon sur tiu granda ŝipo, kvazaŭ mara hotelo, kiu dum kelkaj tagoj estis por ni vera esperanta hejmo, estis tre agrabla. La vetero estis favora, tiu petolema dio Neptuno ne estis tro senkompata, kaj la plejmulto

de la ekskursanoj povis plene profiti de la bonegaj aranĝoj sur la bela ŝipo. Oni improvizis koncerton, oni diligente interbabiladis, oni organizis sur la ferdeko fervore partoprenatajn sportojn, oni faris decan honoron al la ĉiam bonvenaj manĝoj, tiel bonguste preparitaj de la ŝipkuiristo. Rimarkinde estas, kiom da apetito akiras ĉiu sur la maro! Kaj la esperante presita menuo agis nur kiel instigilo al plua gustoprovo — "pleŭronekto stritrancita" kaj "hipogloso Diepp'-anina" estas ja tiel alloge (iu diris "malloge"!) misteraj aferoj! Kaj rimarkinde ankaŭ estis, ke unu el la ŝipkelneroĉe ĉe nia tablo tre bone parolis Esperanton, je la miro kaj envio de siaj kolegoj.

Tre amike kaj kore akceptite de la Hamburg'a Grupo, kiu aranĝis por ni tre interesan apudriveran rondveturadon tra belaj kvartaloj de la urbo, ni for-rapidis vagonare al Berlino. Denove afablega akcepto, denove interesaj spertoj! dank' al la energiaj penadoj de S-ro Collin, D-ro Liesche kaj aliaj anoj de la Berlina Grupo. Laga ekskurso per vojo de Wannsee al Potsdam kaj Sanssouci, tramveturado tra Berlino kaj Charlottenburg, vizito al la Poŝta Muzeo, esploro de la vasta magazeno Wertheim, promenoj, k.t.p., plene okupis nian dutagan restadon en Berlino, kaj ni alvenis vespere en Dreseno plenegaj je samideana entuziasmo. De la stacidomo la tuta karavano iris tuj premi la manon al la amata Majstro, kiu "inkognite" atendis ekstere en aŭtomobilo. Vere kortuŝanta ĝojo estas, saluti homon tiel noblaniman kaj modestan!

Efektive ĉarma vojaĝo, sed ĉe ĝia priskribo ni ne devas plu haltadi. Tion ni lasos al la elokventa plumo de F-ino M. L. Jones, kiu rakontos pri la aventuroj de la angla karavano en nia proksima numero.

EN DRESDENO.

Frua horo en la morgaŭa mateno trovis nin en la Akceptejo apud la Bismarck-placo, kie jam kolektiĝis ne malmulte da konataj samideanoj. La vendredon kaj sabaton oni pasigis esplorante la belajn muzeojn kaj artgaleriojn de la urbo, kaj admirante belajn placojn kaj publikajn ĝardenojn. Ni iris rigardi la faman Sistinan Madonon, kaj laŭleve travagis la ĉambrojn de la diversaj pentroskoloj en la Zwinger, sed tio, kio al mi persone plej plaĉis, estis la Muzeo *Albertinum* de la Grekaj Artoj. La harmonia simbolenko de la belegaj

pentraĵoj de Prell sur la muroj de la enira ŝtuparo, la metoda gracia aranĝo de la statuoj interne, la imponanta vidaĵo de Atenoj, reviviganta en la koro la glorajn farojn de estintaj epokoj, faris sur nin neforgeseblan impreson, des pli profundan, ĉar ĉio estis komentariata de la simpatiaj kaj fervoraj vortoj de S-ro Cart. Rimarkinde estis, ke elirinte el tiu tiel harmonie ordigita sanktejo de l' plastiko greka, ni sentis en nia spirito nur altpensan trankviligan pacon, tute malsimilan je la kapkonfuzo kaj laceco ordinare sentata, kiam oni longe rigardadis pentraĵojn kaj skulptaĵojn.

Sabaton komenciĝis la rajto de l' Kongresanoj, uzi senpage la tramveturilojn de la urbo. Treege oportuna aranĝo tio, pro kiu ĉiu kongresano certe multfoje pensis al la kunhelpema urbestro koran dankon, kaj pri kiu ni sincere gratulas la Kvaron. Oni devis nur eliri el la loĝejo, eniri la vagonon, kaj jen post kvin-ses minutoj oni troviĝis antaŭ la Akceptejo.

ANTAŬ LA KONGRESO.

Dume, pli kaj pli multiĝas la kongresanoj en Dresdono, pli kaj pli oftiĝas la verdaj flagoj ĉe loĝejoj fenestroj, kaj kiam alvenas la sabata vespero, la granda ĉambrego de la "Vereinshaus" tutpleniĝas de samideanoj ĝuontaj la belan koncerton organizitan de la Dresdona Societo. Estis brila vidaĵo. Ĉirkaŭe, pruntedonitaj de la naciaj konsuloj en Dresdono, estis gajkoloraj flagoj de diversaj nacioj, alternante kun la konata esperanta standardo verda, kaj malsupre, sur la parteroj, sidis la ĝojanta kongresanaro, sonigante tra la halo la senĉesan zumon de viva interbabilado. Bone estus, se ĉiu skeptikulo pri nia lingvo ja povus tie sur la galerio aŭskultadi iomete la fluan liberan interparoladon, kaj rigardi malsupren al la vivaj gestoj kaj mienoj de la geparolantoj! Kaj kia trafa rebato al tiuj veremaj personoj, kiuj kuraĝas "kolporti la famon," ke apenaŭ unu kvarono de niaj kongresanoj scias paroli Esperanton!

La koncerto estis granda sukceso. D-ro Schramm, kiel prezidanto de la Dresdona Grupo, kore bonvenigis la samideanojn en la nomo de la grupo. Liajn varmajn vortojn sekvis brua aplaŭdado, kiel ankaŭ la belan prologon tiel esprime deklamitan de S-ro Aurelie Elb. S-ro Reicher, kies aperon salutis granda akklamado, legis germane interesan leteron de Lia Ekscelenco Von Müller, estro de la Marina Kabineto, kiu vojaĝante Norvegujon, kiel adjutanto de Lia Imperiestra Moŝto Vilhelmo II., sukcesis vekti ties simpatian al nia afero. Sekvis pluaj beletaj kantoj; rimarkinda estis "La Tulipulinoj el Harlem," kun rondodanco de kvar holande vestitaj aninoj de la Grupo Pirna. Bonega estis ankaŭ la komedio "Tie ĉi oni parolas esperante," kaj la lerta prezentado de la amuzantaj okazaĵoj en la domo de S-ro Bergwald, la entreprenema loĝejmastro, kiu gastigis Esperantistojn dum la Kvara Kongreso, elvokis ridon post rido de la aŭskultantaro.

LA DISERVOJ.

Dimanĉo estis dediĉita al esperantaj Diservoj. La katolika Diservo okazis je la 10a en la preĝejo de la Sankta Koro de Jesuo (Herz-Jesu-Kirche). S-ro Abato Richardson, el Bruselo, faris la meson, dum kiu la horistaro "Dresdener Liedertafel" kantis la belegan honoron de Beethoven, "La Honoro de Dio el la Naturo." Inter la solistoj, kiuj per sia ŝatata kunhelpo beligis la solenon, estis S-ro Gotardo (Patro Nia), S-roj Guivy kaj Sala, kaj la reĝa kamerkantistino S-ro Minnie von Frenckell, kiu kun granda impresio kantis la delikatan kanton de Hugo Wolff, "Dormanta Jesuknabo." La predikon faris Kanoniko Pichot, paroĥestro en Monako.† Kiel en Cambridge la pasintan jaron, la

Sankta Patro permesis al Abato Richardson doni lian papan benon.

Je la duono de la dekdna, en la preĝejo de la Sankta Kruco, okazis la Diservo Luterana. Unue de la vasta kupolo kaj la majestaj kolonoj reeĥis la solenaj vortoj de "Laŭdu ni Dion, Li estas nia espero," kunkantate de la tuta ĉeestantaro kaj ĥoro. Poste F-ro Susanna Apitz, antaŭe reĝa operkantistino, kantis la kanton "La Ĉiopovo," laŭ la bonega traduko de S-ro Elb kaj la muziko de F. Schubert. La efekto de ŝia klara, pura voĉo, akompanata de la vira ĥoro kaj la orkestro, estis mirinde bela. La prediko,* farita de Pastro D-ro Kühn post dumonata studado de Esperanto, estis vera plezuro por ĉiu aŭskultanto. Prenante kiel temon la vortojn el Mateo ii. 10: "Vidante la stelon, ili fariĝis tre ĝojigitaj," per arde elokventaj vortoj li pentris la ĝojon de la homaro ekvidanta la verdan stelon de nia kara lingvo kaj la vastajn esperojn, kiujn ĝi nepre efektigos.

LA OFICIALA AKCEPTO.

Lundan matenon okazis la oficiala akcepto de D-ro Zamenhof en la Tehnika Lernejo kaj la oficiala malfermo de la Kongreso en la "Vereinshaus." Granda amaso da Esperantistoj atendis antaŭ la ĉefpordo de la Lernejo la alvenon de la Majstro. Laŭtaj vivukrioj salutis lin alveturintan en la aŭtomobilo de D-ro Arnhold, kaj kapklinante al ĉiuj flankoj li paŝis tra la longa vico de aklamanta amaso de samideanoj, vestitaj en la pitoreskaj uniformoj kaj profesiaj roboj naciaj, en la Aŭlon. Tie prezentigis al li la eminentuloj de nia movado, kaj la oficialaj reprezentantoj de la regno Saksujo kaj la urbo Dresdono. Ĉeestis inter aliaj S-ro von Criegern, la "Kämmerer" (privata sekretario) de la reĝo, kaj multaj aliaj altrangaj Dresdenanoj. Fininte la salutadon, la Majstro kaj la invititoj forveturis aŭtomobile al la "Vereinshaus," kie ankaŭ atendis centoj da personoj sur la strato por akلامي la amatan estron.

LA MALFERMA KUNSIDO.

Interne, en la vasta ĉambrego de la "Vereinshaus," estis brilanta sceno. Inter la flagornamitaj muroj sidis pli ol dumil homoj, anoj de preskaŭ ĉiu grava nacio sur la tero, senpacience atendente la oficialan malfermon de la grandioza festo internacia. Akurate je la duono de la dekdna, je la solenaj tonoj de la granda orgeno, D-ro Zamenhof eniris kun D-ro von Criegern kaj la ĉefurbestro de Dresdono, D-ro Beutler, kaj ĉiuj honoraj gastoj kaj delegitoj sur la estradon. Tri minutojn longa aplaŭdado salutis ilian aperon. Tiel estis la entuziasmeo de tiu momento, ke la *Dresdener Nachrichten*, raportante pri la Kongreso, skribis:—"La internacieco festis tian triumfon, kia ĝis tiam montriĝis nur ĉe la honorado de niaj plej grandaj naciaj herooj."

Kiam ĉiuj estis kunkantintaj la himnon "Espero," D-ro Pollen, kiel prezidinto de la Tria Kongreso, malfermis la Kvaron, kaj transdonis la prezidantecon al D-ro Mybs, kiu esprimis la profundan dankon de la Kongreso al Lia Reĝa Moŝto kaj al Urbestro, kiu per sia simpatia kunhelpo ebligis tiun grandiozan manifestacion de la Esperantismo.

LA REGNO KAJ LA URBO.

Tiam parolis la oficiala reprezentanto de la Reĝa Ministro de l' interno, kulto kaj publika instruado en Saksujo, S-ro Geheimrat Lange. S-ro Bourlet tradukis esperanten lian germane diritan paroladon:—

"*Attestimataj Kunvenintoj!*"

"En la nomo kaj laŭ komisiono de la Reĝa Ministrejo de l' interno, de l' kulto kaj de l' publika instruado, mi havas la honoron saluti la kvaran internacian esperantan kongreson. Eble neniam ĝis nun kuniĝis ĉi tie tiel multenombra kaj diversdevena kunvenantaro. Kiam

* El "Tri unuaktaj komedioj," v. Libroliston.

† Oni povas ricevi la stenografiaĵon de la prediko ĉe M. le Chanoine Pichot, rue des Princes, Condamine, Monaco, 2 pencej aŭfrankite.

* Ricevebla ĉe presejo: F. Emil Boden, Dresdono, Bismarkplaco 1a. — 30 pfenigoj aŭfrankite; la profito apartenas al la blinduloj.

oni rigardas tiun salonon, venas al vi volenevole en memoron la vorto de l' poeto :

' Kiu kalkulas la popolojn, kiu diras la nomojn,
Kiu gastame ĉi-tie kun venis ? '

Sed oni devas kompreni la vortojn pli larĝe, ol ilin pensis Schiller, ĉar en la Korinta terkolo estis kunigitaj nur raso de Greka deveno, dum ĉi tie pace kaj amike kunsidas reprezentantoj de la plej diversaj popoloj, de la plej malproksimaj partoj de la tero. Kaj io pli alta, pli vastampleksa, vin ĉiujn kondukis ĉi tien. La plej grava donaco, kiun ricevis la homo, kiu lin altigas super ĉiuj aliaj kreitaĵoj, estas la lingvo ; kaj speciale pro ĝi, kiu tamen antaŭ ĉio igas homon homo, la popoloj de la tero estas disigitaj. Tio premas ilin kvazaŭ malnova malbeno. Kaj nun viaj penadoj celas ligi la popolojn almenaŭ per la ligilo de komuna lingvo. Pli ol unu provon antaŭ la via oni faris en tiun direkton, kaj ili malsukcesis. Malgraŭ tio vi, gvidataj de genia viro, kun freŝa fervoro kaj daŭrema forto, entreprenis vian laboradon kaj ĝin jam bone antaŭenpuŝis sub la flago de l' Espero. Via mondvasta agado bone progresadu, kaj ĝi siaparte helpu, ke la registaroj de la diversaj popoloj, kiam ili sin ekstere komprenos, ankaŭ sin interne komprenu, ke ili lernu sin senĉese pli kaj pli kompreni, kaj ke laste ili sin ekkonu kiel fratojn kaj kiel infanojn de tiu sama granda, eterne forta kaj bona Patro ! "

Poste stariĝis la ĉefurbestro de Dresdono, Geh. Finanzrat Beutler. Jen liaj paroloj :

" *Tre Estimataj Gesinjoroj !*

" La urbestro de Dresdono komisiis min, saluti la kvaran internacian esperantistan kongreson en la nomo de la urbo kaj bonveni ĝin ĉe ni. Mi ju pli volonte akceptis tiun ĉi komision, des pli konvinkita mi estas pri la graveco de Esperanto por interrilatoj inter ĉiuj civilizitaj popoloj de la terglobo. Tamen kelkaj naciaj lingvoj kun pli aŭ malpli multe da rajto postulas esti en certa senco mondlingvoj, kiel ekzemple la angla, la hispana, la germana, la franca lingvoj. Sed ĉiuj ĉi nur estas gravaj por la interrilatoj de pli aŭ malpli limigita parto de la kulturaj nacioj, kaj apenaŭ ekzistas la ŝanĉo, ke unu el tiuj ĉi lingvoj akiros la estrecon solan en la tutmondaj interrilatoj kaj per tio la efektivan karakteron de lingvo internacia. Se oni nun sukcesis trovi en la genia eltrovo de Sinjoro Zamenhof almenaŭ provizore ilon facile lerneblan por la interkomunikiĝo skribe kaj parole de ĉiuj popoloj, estas sendube, ke tiu ĉi eltrovo akiros konstante pli kaj pli multe da aproboj kaj ŝateco. Dum tempo, kiam la nacieco, originaleco de la lingvo de ĉiu popolo ludas tiel gravan rolon en la politika vivo, dum tempo, kiam aliflanke la interkomunikiloj kaj la facileco de la interrilatoj atingis tiel altan gradon, dum tia tempo ĉiu rimedo, kiu faciligas al la popoloj la scion de unu pri la alia kaj per tio la interkomprenon, devas esti bonvenata aparte ĝoje. Tial tute ne estas mirige, sed estas nur komprenebla sekvo de tiu ĉi stato, ke en kuneco kun via Kongreso kuniĝis internaciaj unuigoj de multegaj diversaj kategorioj, por kunside konsiliĝi pri siaj samaj interesoj, uzante Esperanton kiel interkomprenilon. Sed nia urbo, kiu jam ĝuadas de jardekoj grandan internaciecon kaj en kies muroj gastoj el ĉiuj partoj de la tero jam estis bonvenataj, ŝajnas esti certe en aparta grado oportuna esti unufoje ankaŭ la centro de via celado. Ĉiukaze vi povas kalkuli ĉe nia urbanaro je perfekta kompreno de via celado, kaj mi estas certe en konsento kun tiu ĉi urbanaro, se mi deziras al viaj laboroj kaj kunsidoj la plej bonan sukceson. Ankoraŭ unufoje : Koran bonvenon en Dresdono ! "

Longa aplaŭdado sekvis tiujn du simpatiajn paroladojn, kiuj montras, ke oni komencas kompreni en la ekstera mondo la esencon kaj celon de nia movado.

D-ro Mybs, respondante je la nomo de la Kongreso, esprimis ĝian dankon al la Reĝo, pro la honoro, kiun li

faris al ĝi sendante sian oficialan reprezentanton ; al la ministroj kaj aliaj eminentaj personoj, kiuj konsentis esti membroj de la Honora Komitato ; al la landoj, kiuj sendis oficialajn delegitojn al la Kongreso. Li diris, ke estis tiam la dua fojo, ke ni kunvenas sub la aŭspicioj de la Regno, kaj li esperis, ke nun jam komenciĝis nova epoko, en kiu Esperanto ĉesos esti nur afero privata, kaj fariĝos la vasta tasko de la estroj de la mondo.

LA MAJSTRO.

Leviĝis nun la Majstro por fari sian ĉiujaran tiel alte ŝatatan kongresan paroladon. Kun respekta atento ĉiu aŭskultis por kapti liajn gravajn kaj trafajn vortojn, kiuj tiun ĉi jaron havis specialan signifon, kaj brua aplaŭdo salutis la modestajn kaj taktajn frazojn, per kiuj li aludis kelkajn bedaŭrindajn epizodojn de la pasintaj monatoj. La parolado estas presita plene en alia loko en ĉi tiu numero.

OFICIALAJ REPRESENTANTOJ.

La Kvara estis rimarkinda en tio, ke en ĝi partoprenis pli multe da oficialaj reprezentantoj de eksteresperantaj aferoj, ol en antaŭaj kongresoj. Al la Tria sendis reprezentanton unu regno, Belgujo ; al la Kvara, du. Unu estis la Unuigitaj Ŝtatoj de Ameriko, kiu sendis oficialan reprezentanton en la persono de Majoro Straub. Ĉar li ne parolis nian lingvon, la varma saluto, kiun li alportis en la nomo de la Respublika Registaro, estis tradukita esperanten de S-ro L. B. Lüders el Filadelfio. La alia regno reprezentata estis Japanujo, en kies nomo (kaj speciale en tiu de la Ministraro de l' publika instruado) parolis esperante D-ro J. Šimmura, profesoro en la Universitato de Tokio. Poste la saluto de la Provinco de Barcelono, Hispanujo, estis transdonita de S-ro Pujulá y Vallès ; S-ro Moynier parolis en la nomo de la franca societo de la Ruĝa Kruco ; kaj S-ro Gaston Moch por la Internacia Oficejo de Paco en Berne, reprezentanta ĉiujn Pacosocietojn de la mondo.

LA TELEGRAMOJ.

Multaj miloj da Esperantistoj — kompreneble — ne povas korpe ĉeesti ĉiun Kongreson ; ili do salutas siajn pli feliĉajn samideanojn per telegramo. De ĉiuj partoj de la globo alflugas en granda nombro iliaj fervoraj vortoj. Tiun ĉi jaron S-ro Moch legis interalie esperantajn telegramojn el Warsaw, Bremen, Spokane (Ameriko, invitas la Kvinan), Lisbono (la Portugala Biciklista Unuigo), Köln, Bielefeld, Brunnen, Pilsen (Laborista Klubo), Karlsbad, Berne, Lwow, Meksiko, la Franca Ruĝa-Kruco Societo (de Admiralo Bayle kaj Generalo Prioux), Kopenhago (de la tieaj Policanoj), Peterburgo, Patros (Grekujo), Murcia, Londona Klubo, D-ro Cunningham, S-ro Duchochois, Bradford, k.t.p.

Al D-ro Mybs oni komisiis sendi je la nomo de la Kongreso telegramojn de saluto al la Reĝo de Saksujo kaj al Lia Imperiestra Moŝto Vilhelmo II., kiu laŭ S-ro Reicher interesiĝas al nia afero.

LA DELEGITOJ.

Nun alpaŝis al la tribuno longa vico da naciaj delegitoj. Ĉiu alportis varman saluton kaj certigon pri fideleco. La landoj reprezentitaj estis : AŬSTRIO-HUNGARIO, D-ro Polak (la *bohema* lingvo de S-ro Cejka, *germana* de Prof. O. Simon, *hungara* de S-ro Mickeso) ; BELGUJO, S-ro Blanche, kaj la *flandra* lingvo de S-ro Van der Beest ; GRANDA BRITUJO, S-ro Mudie (kiu citis pri la Doktoro la diron de la latina poeto : Si monumentum quaeris, circumspice !), *Gibraltaro kaj Hindujo*, D-ro Pollen, *Irlando*, Pastro Parker, *Kanado*, S-ro Bardorf, *Malto*, S-ro H. B. Mudie, *Skotlando*, S-ro Page (kiu kiel saluton deklamis al la Kongreso poemon speciale verkitan de poetino A. B. Deans en Edinburgo) ; BULGARUJO, Leŭtenanto Haralembev ; BRAZILUJO, D-ro Backheuser ; ĈILUJO, D-ro Schmidt ; DANUJO, S-ro V. Bendix, *Islando*, S-ro Guldbrandsen ;

FRANCUJO, S-ro Durieux, *Tunislando*, S-ro Combet; GERMANUJO, Pastro Kühn; HISPANUJO, Kapitano Perigordo (invitas la Kvinan al Hispanujo — Burgos), *Kataluna* lingvo, S-ro Klaramunte; ITALUJO, F-ino Rosa Junck; JAPANUJO, D-ro Kroita (invitas la Kongreson por la jaro 1912); MEKSIKUJO, S-ro Jules Borel; MONAKO, S-ro Kanoniko Pichot; NORVEGUJO, S-ro Thomsen; PORTUGALUJO KAJ MADEIRA, Pastro Schmitz; RUMANUJO, D-ro Fisher; RUSUJO, S-ro Evstifejeff [ankaŭ parolas pri la 80-a naskotago de Grafo Leo. Tolstoj; li diris, ke Tolstoj estas ankoraŭ samideano kaj salutas la Kongreson ne nur per vortoj sed per fakto. Kvazaŭ por signi la plenaĝigon de Esperanto, kiu en tiu ĉi jaro atingas sian dudek-unuan jaron, la grava eldonista firmo por la verkoj de Tolstoj ĵus starigis novan serion de esperantaj kaj priesperantaj libroj; plie li anoncis, ke Prof. Baudouin de Courtenay, kiel ĉiu nobla homo partiano de nacia egalrajteco, donis permeson al li (S-ro Evstiejeff) traduki siajn broŝurojn pri tiu temo kaj afable proponis al la tradukonto sian personan helpon al la laboro. Laŭ propono de D-ro Mybs, oni aklame decidis sendi respektan samideanan saluton al nia malnova kaj maljuna kunbatalanto Grafo Tolstoj], la *finna* lingvo, S-ro Sannström, la *gruza* (Kaŭkazo), S-ro V. Gogneliani, la *polo*, S-ro Grabowski; SERBUJO, S-ro Javanovich; SVISUJO, la *germana* lingvo, S-ro Schmidt, la *franca*, S-ro Privat; SVEDUJO, S-ro Nylén; UNUGITAJ ŜTATOJ, Prof. Grillon [ankaŭ parolis pri la starigo de la Esperanto Society of North America kaj oficiale invitis la Kvinan Kongreson veni al Chautauqua, New York State].

Ĉar la nombro de la delegitoj estis tiel granda, kaj multaj el ili havis tiom por diri, oni devis prokrasti duonon de la salutoj ĝis la sekvonta mateno.

Tiel finiĝis la solena malferma kunsido, grava kaj imponanta pruvido al la mondo, ke en la Esperantistaro, malgraŭ ĝia konstanta senlima disvastiĝo, regas la plej firma kunlaboremo kaj solidareco, kaj ke oni povas aliĝi al nia lingvo kun plena certeco, ke ĝi estas jam praktike efika forto vivanta kaj neŝancelebla, kiun oni tute ne intencas disfali per la enkonduko de iaj arbitra ŝanĝaĉoj de kelkaj kabinetuloj.

LA AGADAJ KUNSIDOJ.

La salutojn de la delegitoj sekvis la unua agada kunsido. Post la legado resuma de protokolaro de la antaŭa Kongreso, kaj la legado de multaj pluaj telegramoj, S-ro Moch klarigis projekton pri starigo de konstanta kaso de la Kongresoj, detalojn pri kiu oni trovos en la 3a numero de la *Oficiala Gazeto*. Generalo Sébert kaj S-roj Dejean kaj Mudie ankaŭ parolis pri tiu temo.

Je tiu momento D-ro Mybs interrompis la kunsidon por legi leteron de la Reĝo de Saksujo, kiu dankis la Kongreson pro ĝia saluta telegramo, kaj esprimis sian plenan simpatian al nia afero.

Poste okazis diskuto pri diversaj projektoj rilataj al la instruado de Esperanto; oni elektis kiel kuratorojn de la kaso por la venonta Kongreso Generalon Sébert, S-rojn Mudie kaj Mybs; kaj S-ro Moch anoncis, ke la konata firmo la Edison Fonografa Kompanio sendis por havi cilindrajn impresojn de la esperanta elparolado kiel normajn tipojn de internacia parolmaniero.

Neeble estas, priskribi alie ol skize ĉion, kio preparoliĝis dum la du sekvintaj agadaj kunsidoj, vendredon kaj sabaton. Prof. Roy parolis pri la progreso de Esperanto en la teritorio de Neŭtra-Moresnet. Li proponis, ke same kiel la muzika mondo havas sian Bayreuth, tiel ankaŭ la mondo ĝenerala havu kunvenejon sian Esperantan "Bayreuth," en Amikejo. S-ro Ladèveze, el Hamburgo, kontraŭparolis, rimarkigante, ke unu el la plej gravaj ecoj de Esperanto estas ĝia neŭtraleco, kiu laŭ li estos metata en danĝero per tia projekto. Pri tiu ĉi punkto la opinioj de la

kongresanoj ŝajnis esti tre diversaj, kaj oni fine preterlasis la aferon sen definitiva decido.

D-ro Mybs legis gratulajn telegramojn de la Germana Imperiestro kaj de la Duko de Connaught.

Tiam D-ro Banks, oficiala delegito de la Filipinaj Insuloj, ne povinte, pro malfrua alveno, saluti la Kongreson kune kun la aliaj delegitoj, parolis pri la sukcesa antaŭenirado de Esperanto en la Insuloj, kie nun ekzistas pli ol 700 anoj el ĉiaj gentoj, brunaj, flavaj, blankaj, tute sen ia diferencigo pro rango societa aŭ profesia. Li diris, ke la Ministro de la Publika Instruado intencas tre baldaŭ enkonduki Esperanton en la lernejojn de la Insularo.

En la sama kunveno, la Kongreso, konstatante, ke malgraŭ senfinaj ĉiujaraj diskutadoj, oni ne povas veni al iu definitiva kontentiga decido pri la dato de oficiala internacia Festotago Esperanta, unuanime decidis, laŭ propono de S-ro Chavet, ke oni ne plu diskutu tiun aferon.

En la lasta oficiala kunsido, sabaton, laŭ la propono de S-ro Boirac, la Kongreso unuvoĉe sendis tre koran saluton al la iniciatoro de niaj ĉiujaraj festoj, S-ro Michaux en Boulogne.

S-roj Chavet kaj Moch anoncis la starigon, dum la Kongreso, de kelkaj novaj societoj: Internacia Societoj de Nemetiaj Instruantoj de Esperanto, la Societo Internacia de Liberpensuloj, la Vegetara Societo Internacia, kaj la Tutmonda Kuracista Asocio. Raportoj estis ankaŭ legitaj pri la faroj de la Komitato de Biblia Tradukado, de la Internacia Scienca Asocio, kaj fine pri la kunsidoj de la Lingva Komitato kaj la nove fondita Akademio. Oni trovos aliloke en tiu ĉi numero la plenan tekston de tiu gravega raporto, kiu estis aklame akceptita de la kongresanoj, speciale tiu parto, kiu aludas al la celo kaj rolo de la Lingva Komitato. Laŭ rekomendo de D-ro Hanauer, oni decidis, ke tiu raporto estu eldonata en ĉiuj naciaj lingvoj.

Abato Richardson el Bruselo proponis, ke oni petu al la Centra Oficejo, fari apartan presaĵon de la raporto pri la Lingva Komitato, aperinta en la 3a numero de la *Oficiala Gazeto*, kaj sendi ĝin al ĉiu grupo de la mondo. Li diris: "La klera prezidanto en tiu ĉi raporto majstre kaj klare montras al la mondo tion, kion li prave nomas 'la komedio de la Delegacio.' Tiu detaloj estas ĝis nun malmulte konataj en la Esperantistaro, kaj ili ekscitos certe la indignon de ĉiu honesta homo." Tiun proponon la Kongreso aklame akceptis.

S-ro Chavet legis la finanĉan raporton de la Organiza Komitato, kiu rekomendis la starigon de Internacia Financa Societo por ĝin subteni.

Kiel la lastan jaron en Cambridge, S-ro H. J. Forman ankaŭ tiun ĉi jaron kore invitis la Esperantistaron okazigi la Kvinan Kongreson en Ameriko. Li diris, ke oni jam kolektis grandan sumon da mono por tiu celo, kaj li promesis la koran kunhelpadon de la *North American Review* por la sukcesigo de la afero.

Montrante tiel la vutfervoremon, kiu nun ekzistas por gastigi nian anaron, tuj post li starigis S-ro Pujolá y Vallès (Kataluno) kaj Kapitano Perigordo (Hispano), kiu en vera Esperantisma unueco, je la nomo de la du Hispanujaj societoj, invitis la Kvinan Kongreson al tiu lando, en urbon poste difinitan.

S-ro Chavet, dankinte la invitintojn en la nomo de la Organiza Komitato, rekomendis, ke oni havu du Kongresojn ĉiujare. Ĉar la sento de la kongresanoj montris sin favora al tio, ni sendube havos, en la venonta jaro, du Kongresojn, kredeble en la du sezonoj printempo kaj aŭtuno, unu en Ameriko (eble Chautauqua) kaj la alia en Hispanujo (verŝajne en Barcelono). Oni ankaŭ rekomendis, ke en 1910 la Kongreso okazu en Antverpeno, kaj Japanujo invitis la Kongreson kunveni en 1912 en Tokio, kie en tiu jaro okazos granda Nacia Ekspozicio.

Nun D-ro Mybs, entuziasme aplaudata, leviĝas por diri sian ferman paroladon kiel prezidanto, kaj per varmaj vortoj admonas ĉiujn samideanojn, ke ili ĉiam sekvu la flagon en fidela honesteco.

Fine, D-ro Zamenhof, en mallonga parolado, esprimis sian koran dankon al la Kvaro, al la urbo Dresdeno, kaj al la Germana Esperantista Societo pro la fervoreco kaj gastameco kun kiuj ili kunklopodis al la brilega sukcesigo de tiu ĉi kvara festo de nia fratiĝo.

LA SPECIALISTAJ KUNVENOJ.

Ne malpli gravaj ol la agadaj kunsidoj estis la diversaj specialistaj kunsidoj. Ĉiujare ilia nombro kaj praktikeco pligrandiĝas, kaj ĉiujare la aranĝo de la horoj de tiuj kunsidoj tiamaniere, ke ili ne reciproke interkonfliktu, trudas al la organizantoj de niaj Kongresoj laboron tute ne facilan, kaj preskaŭ neeble estas, kontentigi ĉiujn kunvenemulojn. Sed malgraŭ kelkaj neeviteblaj neoportunaĵoj, prosperis al la diversaj specialistoj organizi multajn tre sukcesajn fakajn kunvenojn, multaj el kiuj estas sendube la ĝermoj de movadoj, kiuj nepre iam akiros tutmondan utilecon kaj gravecon.

Okazis tiun ĉi jaron pli ol 20 tiaj specialistaj kunsidoj. Kunvenis la Scienca Asocio, la Teologoj kaj Tradukantoj de la Biblio, Anti-alkoholuloj, Liberpensuloj, Ruĝkrucanoj, Katolikoj, Policianoj, Kolektistoj kaj Interŝanĝistoj, la Ĵurnalistoj, Socialistoj, Komercistoj, Stenografiistoj, Internacia Asocio de Studentoj, Vegetaranoj, Muzikistoj kaj Tradukantoj de Naciaj Kantoj, Ŝakludistoj, Teosofistoj, Instruistoj, Framasonoj, k.t.p.

LA KONCERTOJ.

Oni vidis, ke ja sufiĉe granda parto de la Kongresa tempo estas dediĉita al laboro. Sed kvankam tiel laborema, la Esperantistaro ankaŭ bone scias sin amuzi, kaj en la Kvara Kongreso, dank' al la lerta organizado de la Kvaro, tute ne mankis rimedoj por sin distri. La diversaj koncertoj, en kiuj niaj kongresanoj havis la privilegion aŭdi bonegajn profesiajn kantistojn kaj kantistinojn, brile sukcesis, kaj tre rimarkinde estis la facileco kaj boneco de la elparolado de tiuj novaj Esperantistoj. Ankaŭ tre plaĉis la instrumenta interpretado de la orkestro de la 2a Reĝa Regimento de Grenadiroj, sub la lerta direktado de S-ro Schröder.

"IFIGENIO."

Sed la plej rimarkinda vespero de la semajno estis sendube tiu de la prezentado de *Ifigenio en Taŭrido*. Por ĉiu sperta adepto de nia lingvo la kortuŝanta ĉarmo de ĉiu vorto kaj movo de la malfeliĉa pastrino (F-ino Hedwig Reicher), la trafa majstreco tragedie de Oresto (S-ro Bruno Decarli), la junula entuziasmo kaj optimismo de Pilado (S-ro Kurt Stark), kaj la nekulturita krudeco de la tamen noblanima skita reĝo Toas (S-ro Reicher) restos certe tre longe kelkaj el la plej ŝatataj memoroj de lia Esperantista vivo. Unu eminenta Esperantisto, al kiu iu interakte demandis, kiel al li plaĉas la ludo, respondis simple: "Mi estas sen vortoj; tiel kortuŝita mi estas!" Tiu simpla respondo, kaj la ovacio, kiun ricevis la ludintaro en la fino de la tria akto, devus valori al S-ro Reicher kiel certigo, ke se li efektive plenumos sian projekton pri internacia teatro, li en tuta fido povos kalkuli je la unuanima subtenado de ĉiuj Esperantistoj. Kiel agrable estus, se ni ĉi tie en Londono povus revidi tiun altartan prezentadon!

MEISSEN.

Krom la koncertoj kaj ludoj, estis ankaŭ tre belaj ekskursoj. Mardon posttagmezon la tuta kongresanaro forveturis al la historie fama urbo Meissen, en tri specialaj flagornamitaj vaporsipoj kompleze alpruntitaj senpage de la urbo. Salvopafoj salutis ilian alvenon ĉe la kajo en Meissen, la urba orkestro, en la konvencia

kostumo de cilindra ĉapelo kaj nigra frako, ludis "La Espero," kaj baldaŭ la ĝojanta kompanio, antaŭirite de kornojn ludantaj heroldoj antikve vestitaj, serpente marŝis supren tra la mallargaj, pitoreskaj stratoj ĝis la ĉefa placo. Tie la urbestro kore bonvenigis la vizitantojn, kaj tiam denove la karavano ekiris kun bruo kaj herolda muziko al la fama antikva kastelo, fiera kaj imponanta sur sia alta rokego. Dum parto de la gastoj esploris la bele freskitajn ĉambrojn de la kastelo, aliaj iris al la fama porcelanfabrikejo, kiun ja multaj veturinte per fervojo estis vizitintaj jam en la mateno.

Post la vizito al la kastelo, okazis koncerto en la katedralo. Manĝinte en la restoracio sur la teraso, kie la kompatinda Majstro ree estis kaptita de la fotografisto, oni iris malsupren ĝis la Geipenburg, koncert-halo populara apud la bordo de la Elbe. Tie okazis plua koncerto, kun prezentado de komedio de Kotzebue, *La Malfeliĉulo*, ludata de deknacia aktoraro. Fine, proksime je noktomezo, oni procesie iris, gvidataj de torĉportantoj kaj muzikistaro, al la stacidomo, longa marŝado subite haltigita sur la ponto super la Elbe de la belega iluminado de la kastelo "Albrechtsburg" kaj de la porcelana fabrikejo. En miranta silento oni rigardadis la graciajn profilojn de l' katedralo kaj kastelo elstarantaj ruĝe kiel flamantaj kontraŭ la profunda mallumo de la ĉielo, dum la tonoj de korno dolĉe sonadis — bela spektaklo, konvena klimakso de tre agrabla kaj memorinda tago.

SAKSA SVISUJO.

La alia ekskurso oficiala estis al la tiel nomita "Saksa Svisujo." Mirinde bela regiono ĝi estis, kaj ĉiu partoprenanto, malgraŭ la varmecon, plene ĝuis la grimpadon supren al la Bastei, laŭ vojo trairanta alte super kapturigitaj profundajoj tra la stranga sed tre plaĉanta rok-pejzaĝo. Kun akrigita apetito oni kune manĝis en la granda restoracio sur la Bastei, kaj poste amike babilantaj grupetoj malsupreniris tra ĉarma regiono al Wehlen. Tie la urbestro, parolante en Esperanto, esprimis sian ĝojon vidi en Wehlen tiom da nacioj samideane kunvenintaj. Fruvespere la plej agemaj el la geesperantistoj fervore dancis sur la placo, kaj je la oka la muzikistaro de Wehlen, akompanate de portantoj de lampoj, kondukis la festantaron ree al la ŝipoj. La vojaĝo Dresdenon estis gajigata de iluminado de la domoj kaj kasteloj sur la bordoj de la rivero. Ĉiuflanke aŭdiĝas la bruo de eksplodantaj raketoj, kaj preskaŭ senĉese disvastiĝas la heliga brilo de la ruĝaj fajroj. Tiel daŭradis ĝis la ŝiparo atingis Dresdenon, kie la oficialaj konstruaĵoj de la registaro kaj urbo partoprenis en la iluminado; kaj jen unu plua bela tago kun bedaŭro finita!...

ĜIS LA REVIDO!...

Nu, la Kongreso finiĝis. Kio estas la resuma impresio, kiun ĝi lasas al ni? Laŭ mia opinio ĝi lasas al ni impreson de la senĉesa antaŭenirado de jam ne plu haltigebla movado, impreson de iu granda forto kiu logas al kunhelpo ĉiujn partojn de la mondo. La unua Kongreso estis kvazaŭ intima festeto, en kiu ĉiu ja povis koni ĉiun alian. Nun nia familia rondo tiel vastiĝis, ke neeble estas, konatiĝi kaj rilati kun ĉiuj kongresanoj. Sed malgraŭ tio, nia rondo restas ankoraŭ, kaj ĉiam restos, familia rondo, kies anoj ĉiam sentos sin spirite kaj kore kunligataj de la altaj idealoj de la Esperantismo. Tiu estas unu impresio, kiun lasas al mi la Kongreso. La alia plej rimarkinda punkto estis la unuanimeco kaj solidareco, kun kiu la kongresanoj aprobis ĉiun eĉ malgrandan aludon al nia devo resti lojale kaj ageme fidelaj al la "Fundamento," kaj en tiu saĝa firmeco estas la certo, ke nia lingvo, per la kuraĝa kaj prudenta kunlaborado de ĉiuj Esperantistoj, nepre iun tagon, ne tre malproksiman, atingos en gloro la plenan kaj grandiozan triumfon.

W. MANN.

Esperanto.

I.

When the human race was young,
 Conversation was delightful
 In a universal tongue—
 Not a foreign language frightful :
 But we fell on evil times,
 And, as ancient story teaches,
 We were punished for our crimes
 With a multitude of speeches.

II.

Ever since that awful day,
 Every nation has been using
 Language that the others say
 Is exceedingly confusing :
 Things at last became so bad,
 Something should be done *instanto*,
 So a very clever lad
 Manufactured Esperanto.

III.

Foreigners with greedy eyes
 Always had me for a victim,
 Grinning guides related lies,
 And I could not contradict 'em :
 Of the places I went through—
 Copenhagen to Lepanto—
 I just knew as much as you
 Till I learned Esperanto.

IV.

Now, upon the "Continong"
 All my difficulties vanish,
 I don't utter phrases wrong,
 Either German, French or Spanish ;
 Waiters give me lots to eat,
 Porters rush for my portmanteau
 When they hear me once repeat
 Anything in Esperanto.

V.

Blessings on this simple tongue,
 May it very soon be able
 To remove the curses flung
 On the architects of Babel ;
 Then, perhaps, all Nations might
 Join in one grand harmonious canto,
 And instead of going to fight
 Have a "go" at Esperanto !

W. O'L. (from "The Lepracaun").

⌘ ⌘ ⌘

Mr. J. D. Simpson, of Montrose, makes the following useful suggestion, which many propagandists have already found helpful, and which others may like to adopt:—"It has occurred to me that a good way to spread among the general public a knowledge of the position and progress of Esperanto would be to get reviews of Esperanto gazettes inserted from time to time in local newspapers. Our own magazines, of course, review each other, but they do not to any great extent reach the outside world. It might be a good thing if your readers could have suggested to them the advisability of getting access to their local Press, and so inserting items of Esperanto news, reviews, &c. Not long ago I selected from THE BRITISH ESPERANTIST two such items (about Baden-Powell and the Oxford Senior Locals), and got them inserted in four newspapers, two daily and two weekly. In my own neighbourhood the items attracted great attention, and I heard references to them on every hand. I offer this just as a suggestion. I think if every reader of THE BRITISH ESPERANTIST would examine his monthly number and look for something that would be acceptable to the general Press, Esperanto would be much better known in places where at present it is only a name."

Competitive Examination.

REPORT OF THE EXAMINERS.

Of the thirty-six competitors all, with one exception, were justified in entering. The examiners have had rather an invidious task, for many of the papers were deserving of some reward other than the consciousness of work well done.

The chief faults noticeable were:—Firstly, a too close adherence to the English idiom, due in some cases to a desire to lose no jot or tittle of the author's meaning; secondly, a tendency to resort to paraphrase in passages when the difficulties were not insuperable by direct translation; thirdly, but less frequently, a crabbed and ragged style, resulting from an endeavour to be too Esperantesque—if we may coin the word—sacrificing grace, though evincing much strength. Blunders in etymology and orthography were conspicuous by their rarity.

As the work of elimination proceeded, it became apparent that one competitor was ahead of his fellows, and we have no hesitation in awarding the first place to No. 15. His translations were free and graceful in style; occasionally paraphrasing, now and then remodelling the construction of a sentence, his work read pleasantly and easily; he showed in his word-building a thorough mastery of the real sense of the Esperanto roots, and he did not overcumber his phraseology with puzzling combinations. His essay, not in any way profound, left a sweet taste behind it.

Not far below No. 15 came No. 25, and following him still more closely, Nos. 4, 13, and 22, so very nearly equal that it is a matter of great difficulty to discriminate between them. Deserving of special commendation are Nos. 35, 18, and 5, who have done very good work.

This report would not be complete without a word of thanks from the examiners for the pleasure they have received from perusing the papers. Especially gratifying has been the general excellence of those whose numbers are given above, and in the essays and translations of those whom we regret we cannot place so high were found many happy expressions and not a little originality.

After careful examination and re-examination of the papers, our joint and unanimous award is:—

First place	...	No. 15.
Second place	...	No. 25.
Third place (equal)	...	Nos. 4, 13, and 22.
Highly commended	...	Nos. 5, 18, and 35.

(Signed) JOHN ELLIS.
 RICHARD LEGGE.
 G. WILSON BURN.

Names of Competitors mentioned in Examiners' Report.

First Prize: No. 15, JOHN WILLIAM EGGLETON, Haubinda, Saxe-Meiningen, Germany.

Second Prize: No. 25, MAURICE PEARSON, 56, Bannerdale-road, Sheffield.

Third Prizes (equal): No. 4, WILLIAM BAILEY, 32, Crescent-road, Cheetham-hill, Manchester; No. 13, COLONEL H. H. HART, R.E., Srinagar, Kashmir, India; No. 22, H. W. SOUTHCOMBE, 16, Stanford-avenue, Brighton.

Specially Recommended: No. 5, CLEMENT HILL, 17 Stockleigh-road, St. Leonards-on-Sea; No. 18, F. W. HIPSLEY, 154, South-road, Erdington, Birmingham; No. 35, MRS. ADA CHAPMAN TAYLOR, Papayanni, Christchurch, New Zealand.

Libraro kaj Gazetaro.

Rakontoj de J. Arbes, *el ĉeĥa lingvo tradukis* Jos. Grna. Unua volumo de la kolekto "Esperanta Biblioteko de Ĉeĥaj Aŭtoroj," eldonata de Ferd. Boháček en Jevíčko, Moravio, Aŭstrio. Prezo 1s. 8p., Sm. o.84.—La libro enhavas kvar rakontojn de glora verkisto ĉeĥa J. Arbes: "El la Vivo de Mozart," "La Blanka Edziniĝa Vesto," "La Unua Nokto ĉe la Mortinto," kaj "Moderna Magdaleno." La elektitaj verkoj tre interesos la legantojn per siaj originalaj scenoj kaj pentraĵoj de l' naturo kaj karakteroj, sed precipe interesos ilin la spirita stato de glora geniulo W. Mozart dum la komponado de lia senmorta opero *Don Juan* kaj la priskribo de liaj lastaj tagoj de l' vivo. La libro estas skribita en la plej pura esperanta stilo, en vera Zamenhofa lingvo. Ĝi estas la unua libro de esperantaj tradukoj el ĉeĥa literaturo; ĝi do tre bone vastigos inter la Esperantistoj la konojn pri la ĉeĥa literaturo, ĝis nun preskaŭ nekonata ekster la limoj de ĉeĥaj regionoj. Ni tre rekomendas ĝin al ĉiuj Esperantistoj, ĉar la libro apartenas al la plej bonaj verkoj de la nomita literaturo.

La Ĝiutaga Vivo. *By Fr. Swagers and Ad. Finet.* Price 1s. 1d., post free.—The popularity of this useful instruction book has been so great that the publisher has prepared a second and improved edition. The book is now specially adapted for English students, as the rules for pronunciation and general instructions are now given in their language. As the title implies, the principle of the book is to teach Esperanto by means of phrases usual in every-day life. The book consists of thirty-five lessons admirably selected on lines similar to the Gouin method of instruction, and arranged in such a way that the necessity for learning grammatical rules is reduced to a minimum.

Roma Esperantisto (Junio).—S-ro N. P. Evstifejeff skribas interesan leteron pri la sonoj de la supersignitaj literoj ĉ, ŝ, ĝ, dirante, ke ekzistas stranguloj, kiuj predikas, ke tiuj ĉi sonoj estas "malbelaj, malbelegaj, malbeligaj kaj pro tio forĵetindaj." S-ro Evstifejeff konsideras "la lingvon italan, kiel la plej belsonan el ĉiuj naturaj (ne artefaritaj) lingvoj"; kaj kun tio ni plene interkonsentas. Tial li komparas tiujn ĉi sonojn el paralela teksto de la du lingvoj, kaj trovas, ke oni renkontas la sonojn jene:—

	ĉ	ŝ	ĝ
En itala originalo ...	11	11	2=24
En esperanta traduko ...	18	9	4=31

La sono de ĵ ne ekzistas en la itala lingvo, sed en paralela teksto de la rusa kaj Esperanto li trovas, ke ĵ okazas 34 fojojn en la rusa kontraŭ nur 5 fojojn en Esperanto. Ni opinias, ke estos interese kompari la sonon de ĉiuj ĉi kvar literoj en la angla kaj Esperanto. Jen estas komparo elprenita el paralela teksto en nia Januara numero sur paĝo 7a:—

	ĉ	ŝ	ĵ	ŝ
En Esperanto teksto...	23	7	3	5=38
En angla traduko ...	7	4	0	12=23

En la literatura paĝo estas bone tradukita dulingva dialogo, de P. Lusana.—G. C.

La Revuo (Septembro).—Kun tiu ĉi numero komenciĝas la tria volumo de la gazeto. En la enhavo troviĝas ses belaj portretoj: Lia Majesta Moŝto Reĝo de Saksujo, alta protektanto de la Kvara Kongreso; la kvar anoj de la Kvara Kongreso, kaj D-ro Kazimierz Bein, kiu, en la dua konkurso de *La Revuo*, ricevis la honoron esti juĝita la unua stilisto esperantista. Sekvas la parolado de D-ro Zamenhof ĉe la malfermo de la Kvara Kongreso, kaj la tria, kaj lasta, akto de *Georgo Dandin*, de Molière. "La Premiitoj de niaj Tri Konkursoj." En la unua konkurso, nome: "Verki,

en plej bonstila, kaj literatura formo, finon al la rakonto de Stockton, "Ĉu la Virgulino aŭ la Tigro?" proksimume tiel longan, kiel la rakonto mem," D-ro Krukowski (Varsovio) gajnis la unuan kaj solan premion; kaj traleginte lian ĉarman, simplan kaj bonstilan daŭrigon de la fama rakonto, ni konsentas, ke estus tre malfacile ĝin superi, kaj ni kore gratulas lin pri lia sukceso. El la tridek konkurantoj dek ricevis honoran mencion, kaj en tiuj ĉi dek ni ĝojas vidi la nomojn de kvar angloj. En la dua konkurso Dr. Bein kolektis 194 voĉdonojn, kaj "La Faraono" estis aljuĝita lia plej bona verko; D-ro Vallienne kolektis 31, kaj S-ro de Beaufront 7 voĉojn. La nombro de la konkursintoj estas 267, kaj la voĉdoninto, kiu plej multe alproksimiĝis al la ĝusta nombro, estis S-ro Humberst (Svisujo), kiu, pro tio, ricevis la unuan premion. En la tria konkurso Prof. P. Christaller gajnis la unuan premion pro lia verskvaro pri la Kvara Kongreso. "La Maskito," de Era, estas originala, amuza, lerta kaj bone verkita esperanta fabelo, el kiu la leganto devas juĝi por si mem la verajn nomojn de la diversaj feinoj aŭ feoj. "La Nektargutoj," de Goethe, kaj "Kanto de l' Reala Vivo," de Thomas Hood, versefaritaj de J. Schroeder kaj A. Griffin; "Serenado al Manjo," tradukita de D. H. Lambert; "Frou-Frou, Frou-Frou!" el Enric de Fuentes, tradukita el kataluna lingvo de F. Pujolá y Vallès; "Fatalo," beleta kaj kortuŝanta skizo pri la arabaj portistoj en Alĝero, de Maurice Aubery.—G. C.

A three-page report in English of the Fourth Esperanto Congress in Dresden appears in *The Review of Reviews* for September. The report contains a photographic group of the actors in *Ifigenio en Taŭrido*.

La Bela Mondo (Julio kaj Aŭgusto).—Jen la du unuaj numeroj de nova 16-paĝa belege ilustrita gazeto, al kiu ni eldiras koran bonvenon. La redaktoro estas la nelacigebla Kvarono D-ro Phl. Albert Schramm; eldonejo: Emil Boden, *Bismarkplatz 12, Dresden*; jara abono, 6s., Sm. 3. Inter la interesaj artikoloj troviĝas: "Frederiko Preller," de D-ro Schramm; "La Reĝa Saksa Porcelan-manufakturo en Meissen," de D-ro Funk; "Sanktaj Lokoj," "Saksa Svisujo," de Prof. ino Marie Hankel; "La Familio Zamenhof," kun portretoj, de D-ro Mybs; "Praha"; "Niaj Kantistoj dum la Kongreso," kun portretoj; kaj versaĵoj: "Esperantujo," M. Hankel, "Laŭdu ni Dion, Li estas nia Espero," Hugo Marx.

Internacia Scienca Revuo (Aŭgusto).— "Pri la Skribado de la Nomoj Geografiaj en la Kartoj Diverslandaj," de Prof. W. Köppen (Hamburgo), kiu diras, ke la proksimiĝanta internacia kongreso geografia en Genevo havas sur sia programo la skribadon de la propraj nomoj geografiaj, kaj li rekomendas, ke la kongreso aliĝu al Esperanto, kies internacia karaktero kvietigos plej bone la naciajn sentojn, kiuj malhelpis la klopodojn de 1885-93. "La Situacio de Prismoj Falantaj en Aero" estas interesa artikolo de la sama aŭtoro. Sekvo de la tre interesa serio de artikoloj pri "Nova Teorio Geometria pri la Movo de la Korpoj en Spaco," de S-ro René de Saussure. "Formuloj por Retrovi Datojn kaj Tagojn en ĉia Kalendara Sistemo," de S-ro M. Goldberg (Rusujo). Sub "Botaniko" troviĝas artikolo "Pri Hieracioj," de Alpo Sola (Finnlando). "Hebrea Komunumo en Egiptujo dum la Va Jarcento a. Kr.," de S-ro P. Usinger (Germanujo). Sekvo de "Viva kaj Malviva," de S-ro M. J. Goldstejn (Rusujo). "Pri Internacia Horo," de S-ro Rollet de l'Isle, kiu nin sciigas, ke la *Usona Kompanio de Senfadena Telegrafo* ĉe Washington, sendas ĉiutage, je tagmezo, horajn signalojn, riceveblajn de ĉiuj ŝipoj en Atlantika Oceano, proksime al la Amerika marbordo. Sub "Oficiala Informilo," aperas nomaro de anoj de la *Internacia Scienca Asocio Esperantista*, enhavanta ĉirkaŭ 765 nomojn.—G. C.

Lingvo Internacia (Aŭgusto).—S-ro Th. Cart verkas tre interesan artikolon pri *Ifigenio en Taŭrido*, tiel belege tradukita de nia Majstro. S-ro Cart sciigas nin, kiel tiu ĉi ĉefverko de Goethe estis unue verkita en 1779, kaj en la sekventa jaro reverkita en liberaj kaj neegalaj versoj; sed baldaŭ, en 1781, la glora verkisto revenas al la primitiva maniero, kaj ĝin tute reskribis en prozo. En la jaro 1786 li decidis, ke ĝia definitiva formo estos versa. Ne longe poste, li juĝis necesa plenan revizion de la tuta dramo, kaj la 13an de Januaro, 1787, ĝi estas preta por la prezentado. S-ro Cart diras, ke se vi tradukos en esperantan prozon la originalajn prozan kaj versan redaktaĵojn, vi trovos nur kelkajn apenaŭ sentebajn malsimilaĵojn, kaj, por tion montri, li donas du prozajn ekzemplojn de tia traduko el Akto IV., sc. 4 kaj 5, kaj, komparinte tiujn ĉi kun la traduko de D-ro Zamenhof, li diras:—“La unua estas nur skizo, dum la dua estas ĉefverko. La unua estas gipsa provaĵo, dum la dua estas la marmora statuo. Mirinda graveco de la formo! La koncepto estas sama, sed alia la vesto; tie kuŝas la tuta diferenco, kaj ĝi ĉion ŝanĝas: emo al bela formo plialtigas la ideon, bela ‘enkorpigo’ ĝin plibeligas!” S-ro P. Corret daŭrigas sian serion de bonegaj artikoloj pri “Adjuvanto kaj la Delegacio.” Li diras:—“Nun kiam aperis adjuvantaj vortlibroj ni povas konstati, ke ne malpli gravajn ŝanĝojn oni jam faris en la vortaro, ol en la gramatiko. El la 629 vortoj de la ‘Specimeno’ de la vortaro preskaŭ 100 estas ŝanĝitaj ĉu en formo, ĉu en signifo.” Ni kompatas la lernantojn de tiu ĉi nova lingvo (aŭ pli ĝuste *lingvoj*) de S-roj Couturat kaj de Beaufront, se la ŝanĝoj devas daŭrigi laŭ tiu rapideco! Fari ŝanĝojn en lingvo po ses procento ĉiu iom da monatoj devas iom konfuzi ĝiajn aliĝantojn! Daŭrigo de “La Rikoltado de la Peco,” unuakta komedieto, tradukita de Clarence Bicknell. En la Literatura Aldono, “Abato Prévost,” tradukita de D-ro Vallienne, estas daŭrigata.—G. C.

The Esperanto Student (July).—A new monthly magazine for American Esperantists. 50 cents a year. Editor, John H. Brown, 22, Meadow-road, Rutherford, New York. This little journal opens well, all the articles being interesting and well written. We wish it every success, and in the words of Dr. Zamenhof, “esperas, ke ĝi energie antaŭenpuŝos nian aferon” en Ameriko.

Aliaj Verkoj Ricevitaj.—*Esperanto: Lecciones graduadas y Ejercicios progresivos*, por Ramon Limones, Mexico; *Hispana Revuo*, nova ilustrita gazeto (Julio), redakcio: Josefo Menendez, Strato Echegaray, 17, 1-a, jara abono 1.30 Sm.; *Kopenhago*, ilustrita gvidlibro eldonita de la Centra Dana Esperantista Ligo, verkita de K. Bendix; *Jarlibro de Italaj Esperantistoj*, 1908, prezo 32 Sd., 8 pencoj, sin turni al *Roma Esperantisto*, 1908, Via Babuino, Roma; *Intercompréhension dans les Formations et Etablissements sanitaires en temps de guerre*, eldonita de Société Française Esperanto-Croix-Rouge, 50 centimes, Hachette et Cie., Paris; *Quiere V. aprender Esperanto?*, manual de la conversacion Esperanta, por el Dr. D. J. Bremón Masgrau, F. Granada y Ca., 344, Diputación, Barcelona, Hispanujo; *Oras Reguloj por la Vivado, de Bilz*, kun 80 ilustraĵoj kaj multaj aliaj aldonoj, prezo 1 Sm., ricevebla ĉe Alfred Bilz, Kastelo Lössnitz, Dresden-Radebeul, Germanujo; *Praha, ilustrita gvidlibro por turistoj*, interesege verko eldonita de niaj bohemiaj amikoj, kun multaj fotografaj bildoj de tiu bela urbo. La verketo jam estis tre utila kaj praktika gvidilo por la multaj eldresdenaj kongresanoj, kiuj vizitis Prahon en la lasta monato. Prezo 60 h., 25 Sd. (6½ pencoj a frankite).

The new premises taken for Mr. C. A. G. BROWNE'S Advertising Offices at 20, Wellington-street, Strand, W.C., are replete with all modern labour-saving devices and permit the largest extension of business at a minimum of cost.

Novelo.

MALNOVA ROMANCO

Majeste, la suno subiras malantaŭ la arbaron. La ombroj de la poploj longiĝas, oblikvaj kaj supermezuraj, sur la senhoma vojo. La birdoj silentas, la foliaro estas senmova.

Sub la pura ĉielo, kiun palaj steloj ekpikas je lumaj punktoj, jam oni aŭdas nur la melanĝolion bruadon de l' akvofalo sub la malnova ponto.

Ĉarmega estas la momento, plena la silento. Lampiroj vivigas la herbaron per siaj lumaj korpetoj.

Kubutapogata je la balustrado de sia teraso, Johano Vanjero enspiras volupte la fortegan odoron de la siringoj, sekvante per la okuloj la flugadon silentan de la noktaj papilioj.

Foje kaj ree, li levas sian kapon, ankoraŭ junan, sed kiun blankigis antaŭtempe la doloroj de la vivo, kaj liaj rigardoj vagas de la dormiĝintaj profundaĵoj de la proksimaj arbaretoj al la enigmaj stelaroj, kiuj brilegas sur la malluma veluro de la ĉielo.

Malantaŭ li, en la malgranda salono, juna voĉo ekparolas:

— Patro mia, ĉu vi bonvolas, ke mi faru iom da muziko?

— Certege, karulineto, faru muzikon.

Seĝo falaŝ, benketo glitas sur la pargeto; poste, la fortepiano malfermiĝas, kaj la knabino, post kelkaj ekzercoj, ekkantas.

Ŝi elektis la kanton de Kavaliro Laŭtreko,* kaj ŝia dolĉa voĉo, neforta, sed ĉarme vibranta, resonante en la mallumo, belete detalias la naivajn versojn de la malnova romano:

Kiel dolĉe, kelkafoje, mi memoras
La beletan lokon, kie mi naskiĝis!
Oh fratino mia! Kiel estis belaj,
Iam, niaj tagoj!
Patrolando mia! Estu amo mia,
Ĉiam!

Johano Vanjero aŭskultas, iom post iom kaptata per korpremana eksciteco.

— Ŝi tute havas la voĉon de sia patrino, li murmuris, kaj ĉi tiu penso tuŝas lin, tiom pli, ke li aŭdis multafoje, iam, dum la feliĉa tempo, kiu neniam revenos, la voĉon amegatan de la kara malaperintino, tiun voĉon kiu kuniĝis kun la voĉo de la infanino por kanti la neforgeseblan arion...

.....En la ombro de la salono, la pura voĉo daŭrigas, iom tremanta:

Vi memoras, eble! Nia patrineto
En la kara domo, nesto de juneco,
Nin premetis dolĉe, sur amema koro,
Karulino mia!
Kaj ni kisis pie ŝiajn blankajn harojn,
Ambaŭ.

* Fama romano eltirata el la franca verko de Chateaubriand, “Le Dernier des Abencerages.”

Subite, la animo de Johano Vanjero forflugas al la lando karega. Trans la forflugintaj jaroj, trans la nokto steloplana, trans la valo dormanta, magia horizonto ekaperas malrapide; jen la hejmo, la farmodomo "Vinuzo"; la suno fajrigas la ebenaĵojn, kie flaviĝas la orkoloraj grenspikoj; ĉiufanke kantas la griloj; la ~~veturiloj~~ tute plenigitaj balanciĝas majeste sur la ~~kampoj~~; ĉirkaŭ la brutaroj, hundoj bojas.

Antaŭ la enirejo de la ~~farmodomo~~, sur vermborita benko, virino, la patrino de Johano Vanjero, sidas sub la ombro de centjara ulmo, kaj du belaj infanoj, suprenirintaj ŝiajn genuojn, ŝin karesas kaj kisas. Johano rekonas ilin; li mem estas unu el la gejunuloj; la alia, la blondulineto kun simplanimaj okuloj, estas Elizo, lia fratino.

Ve! Mortis la patrino, kaj nun, ŝi dormadas por eterne en la malgranda vilaĝa tombejo. Lia fratino, lia patro, kaj multaj aliaj, ankaŭ foriris antaŭ tiel longatempe, ke iliaj vizaĝoj foriĝas iom post iom el lia memoro.

Johano sentas sin ĉirkaŭata de ombroj vagantaj. Li frostremas...

.....Tamen, la malnova ario denove aŭdiĝas, pli gajeta:

Oh! Fratino kara! ĉu vi ne memoras
Kastelegon nigran, de Duro banatan,
Kaj malnovan turon, — oh! malnovan kiel? —
Estis Maŭra Turo,
Kies sonis la tagiĝon sonorilo,
Goje!

La memoraĵoj alkuras amase.....

.....Johano Vanjero pligrandiĝas; la fortikeco kaj la maltimo brilas en liaj okuloj kaj sin montras per liaj gestoj. Nun, li estas tridekjara, li estas amema; li promenas, ĉiuvespere, laŭ la bordo de la rivero; li staras kaŝite malantaŭ malnova ruinigita turo, kaj li sentas ke lia koro fluidiĝas en lia brusto, kiam pasas, ĉarma kaj ridetanta, Heleno, tiu, kiun li amas, tiu, kiun li volas posedi, por ke ŝi estu lia kunulino dum la tuta vivado.

Poste, estas la fianĉiĝo, poste la geedzigo, kaj la sonoriloj sonoras fortege, sonoras kvazaŭ ili volus rompiĝi, pri la kuniĝo de Johano kaj Heleno...

.....La songemulo ridetas pro la mirinda elvokaĵo, kaj li forlasas sin tute, al la ĉarmo de la kara voĉo, kiu rekomencas, pli sentima, pli vibra:

Vi memoras ankaŭ lagon la kvietan,
Kiam ĝin tuŝetis vigla la hirundo,
Kaj la kanojn kurbigitajn de la vento
Sur la puraj ondoj,
Dum subiris malrapide ruĝa suno
Tie!

.....La Tempo defluas, la jaroj forflugas, ne lasante pli da postsignoj, ol la flugilo de hirundo en la ĉiela lazuro.

Sed, belulino bluokula malsupreniris en la malgrandan lulilon. Ŝi kreskadas antaŭ la ravataj okuloj de Johano kaj Heleno; ŝi balbutas adorindajn nekompreneblajn vortojn; poste, ŝi ekparolas, ekkuras, ekamas tiujn, kiuj ŝin amas...

.....La koro de Johano ŝveliĝas, ĉar li memoras pri la radilumaj jaroj. Li revidas sin dum vesperoj tiel dolĉaj kiel tiu ĉi.....

Kun Heleno kaj Marjeto, li sidas en la malpeza barko, kiun li kondukas reme, per brakoj fortikaj, kontraŭ la fluon. Baldaŭ, li ~~forlasas~~ la remilojn, kuŝiĝas dorse sur la fundon de la barko, kaj tiu ĉi malsupreniras malrapide laŭ la ~~kurbigoj~~ de la rivero, dum, sub la steloj, lia edzino kaj ilia infanino kantas la malnovan kanton, kiun li tiel bone konas.

Iliaj harmoniaj voĉoj perdiĝas malproksimen, en la murmuro de la venteto, tra la pendiganta hararo de la salikoj, kun la paroletoj de la ondo en la longaj herboj...

.....Sed post pli peza silento, la voĉo de la knabino rekomencas, surdigata per la kortuŝeco:

Kiu, ree, al mi donos, ve! Helenon?
Mian karan krudan monton? Mian kverkon?
Ĉiutage, vere, tiu memoraĵo
Premas mian koron.
Patrolando mia estos amo mia,
Ĉiam!

Ho! kia funebra vekiĝo! Ne! Johano ne plu estas juna; ne! li ne plu havas patrinon blankhararan, adoratan edzinon! Neniu redonos al li lian Helenon, liajn montojn, liajn densajn arbarojn.

Por li, la dolĉeco de la belaj tagoj estas finita, finita por ĉiam.

La silento plenigas nun la salonon.

Johano Vanjero sentas la kortuŝecon, kiu supreniras ĝis lia gorgo. Ĝi ŝajnas al li funebra, tiu ĉi bonodora nokto; la ombro densiĝas ĉirkaŭ li; vesperto tuŝetas lin per sia mola flugado; paserstrigo kriegas malgaje; la nepenetrebla densaĵo de la arbaro havas malamikan aspekton.

Tie, la akvofalo estas kvazaŭ senfina plorego.

Tiam, la koro de la malfeliculo rompiĝas; subite, li enmetas sian kapon inter siajn manojn, kaj li ploras, li ploras konvulsie.

Malpeza paŝo proksimiĝas, karesema brako ĉirkaŭas la kolon de la malesperulo, kiu malrapide levas sian kapon. Marjeto, lia infanino, Marjeto, kiun li estis forgesinta, en sia egoisma ĉagreno, ploras kun li, kaj murmuras en lian orelon:

— Oh! patro mia! vi pensas pri Patrino?
Ĉu ne?

LEON CHARPENTIER.

Hoĝa Nasreddin.

Turka Popolrakonto.

Foje vivis en Turkujo ŝercema kaj neordinara "Molla," aŭ turka pastro.

En kiu provinco li loĝis, oni ne scias, sed oni diras, ke lia tombo ekzistas iuloke, ĉirkaŭita, laŭ lia deziro, ĉe tri flankoj per feraj baroj; ĉe ĉiu baro estas pordo, fermita per ŝlosilo; la kvara flanko estas tute nebarita, eble por ke vojo de foriro ne estu tute detranĉita.

Ĉi tiu stranga homo estis "hoĝa," aŭ instruisto, kaj la orientuloj rakontas pri li multajn historiojn, kaj utiligas liajn dirojn kiel proverbojn — ĉar efektive li estis tre lerta kaj originala filozofo!

Foje — oni rakontas — Hoĝa Nasreddin prunteprenis de najbaroj kaldronon. Post kelkaj tagoj li redonis ĝin al ili, enmetinte en ĝin kaserolon.

— Kion signifas ĉi tio, Hoĝa? — demandis la najbaroj.

— Via kaldrono naskis idon — respondis serioze la instruisto.

La najbarojn nenion diris plu. Ankoraŭ kelkaj tagoj pasis, kaj li ree la kaldronon bezonis kaj prunteprenis, sed ĉi tiun fojon li longan tempon gardis ĝin.

— Hoĝa — diris fine la najbaroj — kie estas kaldrono nia?

— Ĝi mortis — respondis Hoĝa Nasreddin.

— Mortis! — ekkriis la najbaroj. — Kiel ĝi povas morti? Rapiĉu alporti ĝin al ni!

— Ho, hipokrituloj — diris tiam la Hoĝa — ke la kaldrono naskis idon, vi facile kredis, kaj vi akceptis ĝin; sed nun, kiam mi diras al vi, ke ĝi mortis, vi ne povas kredi min. Ĉu tio, kio naskas, ne devas ankaŭ morti? Mi diras al vi, ke via kaldrono ja mortis; neniam plu vi ĝin vidos.

* * * *

La Hoĝa havis azenon, kiun liaj amikoj ne malofte petis por prunta uzado. Sed unu fojon li ne deziris prunte doni ĝin, kaj diris al la amikoj, ke la azeno ne estas hejme. En tiu momento aŭdiĝis el la azena stalo laŭta bleko.

— Kial do vi trompas nin, Hoĝa? — eksplodis la najbaroj. Jen estas la azeno!

— Ho Dio, kia speco de homoj ekzistas sur la tero! — ekkriis Hoĝa tute naŭzita. — Ili pli amas kredi azenon, ol instruiston!

* * * *

Iam li diris al sia edzino, — ĉu foje oni venas al la domo por demandi min?

Neniam — respondis la edzino — Kiu demandus malspritulon tian, kia vi estas?

— Atendu nur — respondis fine la Hoĝa — morgaŭ vi vidos, kiomege da personoj demandas min.

Kaj efektive, de la mateno ĝis la vespero de la morgaŭa tago, senĉesa irantaro da turkoj frapadis la pordon, demandante avide, ĉu Hoĝa Nasreddin estas hejme.

— Kion vi do faris? — demandis la bedaŭrinda kaj domaĝinta virino, kiam ŝia edzo revenis vespere. — La tutan tagon mi nenion faris krom kuradi al la pordo por respondi al la personoj, kiuj vin serĉis.

— Ah — diris la Hoĝa kontente — oni devas fari ion malbonan, se oni volas pri si paroligi. Mi malpurigis la *abdestan* akvon en la Moskeo, kie ili lavas sin ĉiufoje antaŭ ol preĝi.

* * * *

Hoĝa Nasreddin havis nigran ŝafon, kiun liaj amikoj tre deziris manĝi. Unu tagon ili iris al li kaj diris — Estas la fino de l' mondo, Hoĝa. Por kio do vi bezonas plu tiun ŝafon? Ni manĝu ĝin.

Ĉi tio ne plaĉis al li, sed ĉar li ne volis rifuzi ilian peton, li konsentis kaj foriris kun ili al arbaro malproksima de la urbo por manĝi la ŝafon.

— Vidu — diris Hoĝa kiam ili alvenis al la loko elektita — ĉi tie ne estas sufiĉe da ligno por kuiri la ŝafon, ni do trairu la arbaron kaj kolektu pluan provizon da branĉoj.

Ĉar la vetero estis varmega, la viroj demetis flanken siajn vestojn kaj malproksimiĝis. Restinte sola, Hoĝa kunmetis branĉojn kaj ekbruligis fajron. Kiam la fajro bone flamis, li prenis kaj ĵetis sur ĝin ĉiujn vestojn de siaj amikoj.

— Kie estas niaj vestoj, Hoĝa? — laŭte demandis la amikoj, revenintaj de la kolektado. — Kion vi faris el ili?

— Mi faris el ili la fajron — respondis la instruisto. — Estas la fino de l' mondo. Por kio do vi bezonas plu viajn vestojn?

Trad. "Vartenie."

* * *

Omar kaj Sadi.

Je l' mort' de Omar la petaloj
De l' rozoj sur la tombo ploris;
Li kuŝis kie pro ventetoj
La rozofloroj pli odoris.

Alvenis Sadi, kantadido,
Kaj ĉiu rozo ruĝiĝetis;
Pri rozbelec' li ĉiam kantis,
Girlandojn sur la kapon metis.

Pro lia mort' ne rozo ploris,
Parfumon supren ĝi ĵetadis;
Kriante, "Kio temp' aŭ morto,
Ĉar Sadi pri ni mem kantadis?"

De ANNA HILLS, 1884. Tradukita el angla lingvo de CLARENCE BICKNELL.

Omar Khayyām, 1047—1123 A.D.
Sadi, la plej glora el la persaj poetoj, 1184—1291 A.D., kiu verkis "Gulistan" (La Rozgardeno).

Respondoj al Korespondantoj.

A. W. HARRISON, M.D.—1. Preseraro bedaŭrinda estas en la formuloj pri kiuj vi parolas. Mi petas la legintojn, ke ili korektu:—

Pirogajla acido ... 3g.

Kalia bromido ... 3g.

kaj ankaŭ, iom pli poste:—

Anhidra natria bisulfito ... 10g.

La esprimoj g. kaj cm³ estas la mallongigoj de la vortoj *gramo* kaj *kuba centimetro* internacie alprenitaj laŭ la decidoj de la Internacia Komitato pri la Pezoj kaj Mezuriloj. (Vidu en *Foto Revuo Internacia*, N-ro 1, Oktobro, 1906, p. 17.)

2. Oni jene povas prepari la likvan natrian bisulfiton: en saturitan solvaĵon de natria sulfito, oni aldonas malrapide sulfurikan acidon ĝis kiam oni eksentas la odoron de la sulfurozan anhidridon. Tiun likvaĵon oni trovas preparitan en ĉiuj vendejoj de kemiaj produktaĵoj, almenaŭ en Franclando. Oni ankaŭ vendas natrian bisulfiton kristaligitan; sed ĝia saturita solvaĵo ne tute respondas al la supredirita likvaĵo, ĉar iom da bisulfito refariĝas sulfito per foriĝo de sulfuroza anhidrido.

3. *Amonio* estas Az H⁴; *amoniako* estas la solvaĵo de amoniakgaso Az H³, kiu respondas al 2 Az H³ + H²O (likva amoniako).

4. 22° B signifas, ke la denseco de tiu solvaĵo respondas al la 22a grado de la areometro de Baumé. Ĉu tiu areometro ne estus uzata en Anglilando?—CH. VERAX.

KELKAJ TEKNIKAJ TERMINOJ (p. 160 de BRITISH ESPERANTIST).—*Spertizisto* (fr. *expert*, ang. *expert*, *surveyor*) estas kompetenta homo elektita por taksu la valoron aŭ la kvaliton de io; *spertizi* estas fari tiun laboron, kaj *spertizo* tiu laboro mem. *Grenato* (fr. *grenat*) estas mineralo (fera-alumina silikato) kiu similas la ruĝan rubenon, sed estas pli malpala; angle *garnet*. *Baŭdruco* tradukas nian francan vorton *baudruche*, tio estas speco de membrano preparita per la intesto de iaj bestoj (ŝafo, bovo, k.a.); angle *gold-beaters' skin*. *Glaŭka* povas ankaŭ esprimi ian specialan verdan koloron (fr. *glaucque*, ang. *glaucous*, *sea-green*).—CH. VERAX.

H. B.—You find a difficulty in deciding whether to use the adverbial or adjectival form of the participle. But the matter is really simple, if you bear in mind the essential difference between an adjective and an adverb. An adjective qualifies "nouns" (i.e., names of things, &c.), but an adverb qualifies actions and attributes (verbs, adverbs, adjectives or clauses expressing verbal or adverbial ideas). The adjective tells us *what-like* a thing is, the adverb tells us *how* a thing is done with regard to time, place, manner, degree or other circumstance (li mortis *hierau*; ŝi sidas *tie*; mi fartas *bone*; ni tre deziras; oni falis *promenante*; k.t.p.), or *how* another adverb, or an attribute is qualified or modified (tre sindone agema: here the adverb *tre* qualifies the adverb *sindone*, and the two together qualify the adjective *agema*; or iom malsana, *terure* malsana, *morte* malsana, *tute ne* malsana, &c.). The adverbial idea may be expressed in a single word or in any number of words, even up to a whole long, complicated adverbial clause consisting of any number of subsidiary clauses and containing every part of speech in the language. Thus, starting from *Li malsanas* (which is a complete proposition in itself), we may use *malsanas* as a peg whereon to hang such a rambling adverbial clause as the following: (*Li malsanas*) *en tia grado, ke eĉ lia kuracisto, tiel lerta homo, ke la Reĝo mem (kiun Dio gardu!) kelkafoje alvokis lin, malesperas pri lia vivo*. Now, the whole of that clause, given in italics, is, from a logical point of view, simply a complex adverb, qualifying *malsanas* and describing *how* ill the patient is. It is a bad sentence, but will pass as an illustration. Now, when in doubt as to whether you should use an adjective

or an adverb, ask yourself what kind of word you have to qualify. If you wish to qualify a noun, you must put an adjective; but if you wish to qualify a verb or an adjective or another adverb, you must put an adverb or an adverbial clause. In the sentence: *Georgo, marŝante sur la trotuaro, parolas kun rajdanta homo*, the subject is *Georgo* and the predicate is *parolas*; and this predicate is qualified by two independent adverbial clauses: (a) *marŝante sur la trotuaro* and (b) *kun rajdanta homo*. In Esperanto, owing to the provision of the adverbial form of the participle, it does not signify in which order these two clauses are put; thus we may say: *Georgo parolis kun rajdanta homo, marŝante sur la trotuaro*, but try the same inversion in English, and the result is unsatisfactory.—A. E. W.

§ § §

Note on Igi and Iĝi.

Readers are specially referred to Dr. Zamenhof's remarks on this subject, which appeared on page 79 of our April number. The following supplementary remarks are intended for English students only, as the difficulty referred to probably concerns only people of our language.

English students are sometimes not quite certain whether *igi* should be added to certain verb-roots in order to form a transitive verb, or whether *iĝi* should be added to have a intransitive verb. The question in their minds is, whether the root in itself is transitive or intransitive.

In the majority of cases there is no doubt whatever, as the Esperanto root generally has the same meaning as its equivalent English verb. Thus, we see at once that such verbs as *vidi*, *skribi*, *legi*, *fari*, &c., are transitive, because their English equivalents are only transitive:—

Mi vidas vin. Li skribis la leteron, &c.

Similarly we see that such verbs as *marŝi*, *kuri*, *iri*, &c., are intransitive, because they are so in English:—

La oratoro parolas elokvente. Mi iras malrapide, &c.

Some few verbs, however (and here comes the only difficulty), such as *hang*, *explode*, *burn*, *sit*, *pass*, *drown*, *stop*, *turn*, *break*, &c., are used in both ways in English, in spite of the fact that by international usage they are essentially either transitive or else intransitive, but not both. We English merely have to make a note of the precise international meaning of these few verbs that are used ambiguously in English.

The following are some of the chief Esperanto verbs whose English equivalents are ambiguous:—

INTRANSITIVE ROOTS.—*Boli*, *eksplodi*, *pasi*, *daŭri*, *ŝpruci*, *sidi*, *ĉesi*, *lumi*, *soni*, *fali*, *miri*, *bruli*, *droni*, *kuraĝi*, *pendi*, *halti*, *degeli*, *sonori*, *kreski*.

TRANSITIVE ROOTS.—*Fermi*, *fini*, *renversi*, *paŝti*, *turni*, *ŝanceli*, *kolekti*, *vek*, *hejti*, *ŝiri*, *movi*, *ĉagreni*, *levi*, *komenci*, *rompi*, *montri*, *verŝi*, *mezuri*, *amuzi*, *distingi*, *balanci*, *klini*, *fleksi*, *skui*.

It will be seen from the above that Esperanto gives back to each root its fundamental international meaning, and this is the only answer, founded on true linguistic science, that can be given to those who fancy they see irregularity in a few Esperanto verbs. Their difficulty is not due to any irregularity, but to the ambiguity of the corresponding English verbs, which are both transitive and intransitive. To make Esperanto verb-roots either all transitive or else all intransitive, which some ignorant "reformers" suggest, would be to disfigure the language and to violate international usage—one of the chief recommendations of a language that claims to be international.

S. NICHOLL.

Rondira Gazeto.

Antaŭ kelke da jaroj, aperis en ia Esperantista gazeto opinio de S-ro de Beaufront malsatanta la organizon de rondiraj, manuskriptaj gazetoj. Li ŝajnis pensi, ke tiaj gazetoj estas erarigemaj; ke per ili la blindaj gvidas la blindajn kaj ambaŭ falos en la fosajon.

Li forgesas tamen, ke ĉiuj anoj de rondira gazeto ne estas blindaj, kaj ankaŭ, ke ili ne estas tute blindaj; unuj ne povas vidi tion ĉi, aliaj ne vidas tion; sed kune unu korektas unu eraron, alia korektas alian, kaj tiamaniere la tuto fariĝas ĝusta.

Sed pli bona ol opinio estas pruvo, kaj mi povas citi frapantan ekzemplon de la utileco de rondira gazeto, kiam ĝi estas bone administrata.

Lastan jaron *La Revuo* organizis tutmondan literaturan konkurson. El la kvin unuaj konkursintoj, kiuj gajnis premion aŭ mencion, du estis anoj de la "Klubo Kunfratiĝo," kies sola celo estas rondirigi tian gazeton, kian malsatas S-ro de Beaufront. La ekzercado, kiun la gajnintoj ricevis dum ili partoprenis en la funkciigo de la rondira gazeto, sendube plibonigis la stilon, kaj ili ŝuldas la altan lokon, kiun ili atingis en la konkurso, grandmezure al la reciproka helpo donita de unu rondano al la alia. Mi imagas, ke se la Klubo Kunfratiĝo estus kolegio, kiu enpeladas scion en la cerbojn de kandidatoj por konkursaj ekzamenoj, ĝi laŭte anoncus: "Niaj lastaj sukcesoj! Niaj studentoj gajnis la duan kaj kvinan lokojn!!" kaj prenis al si la tutan gloron de la feliĉiga rezultato.

Ĉar ŝajnas al mi, ke la Klubo estas modelo, mi donas detalaĵojn pri ĝia organizado.

La Klubo konsistas el 15 anoj, el kiuj 10 estas Belgoj kaj 5 alilandanoj. La rondestro, S-ro Cogen, kiu redaktis la regularon, estas advokato en Ghent (Gento: france, Gand). La nombro 15 estas tre konvena; ĝi estas nek tro granda nek tro malgranda. Ĝi permesas, ke ĉiu serio (v. malsupren) estu en la manoj de l' anaro 70 tagojn laŭ la maksimumo, — oni ne kalkulas tempon al la rondestro — kaj lasas 21 tagojn por la poŝta disportado. Oni trovas, ke la 5-taga templimo estas pli ol sufiĉa, ĉar kelkefoje ano ne partoprenas, kaj ordinare oni forsendas la kajeron tre akurate kaj ofte antaŭ ol la templimo estas eluzita. Ĉiu el la 5 alilandanoj riprezentas apartan landon; tiamaniere la naciaj idiotismoj estas tuj rimarkataj kaj korektataj. Ĉiu rondira gazeto devas esti internacia laŭmembre; alie, la riproĉo de S-ro de Beaufront pravigebligas. Plie, la alilandanoj devas esti pli bonaj stilistoj ol la aliaj, kaj el la anoj de la lando devena tri aŭ kvar devas esti lertaj Esperantistoj.

La rondestro sendas al la anoj ĉiujare provizon da maldika papero, liniita ĉe la maldekstra paĝo ambaŭflanke, blanka ĉe la dekstra paĝo, kiu estas rezervata por la korektoj. Tre konvena amplekseco estas tiu de tiu ĉi paĝo duobligita. Ĉiu ano povas verki aŭ traduki sian temon, kiam li havas neokupatan horon. En la tagoj rezervataj por li, li nur bezonas legi kaj korekti la temojn de l' aliaj. Ĉiunonate li enmetas apartan folion, sian plejnovan temon, kiun post tri monatoj li ricevos korektitan. Tiam li ĝin elprenas kaj enmetas anstataŭ ĝi novan folion. La gazeto ne bezonas bindilon; la folioj sekvas unu la alian laŭ la numero de l' ano, kaj estas tute ne kunligitaj.

La gazeto de la Klubo Kunfratiĝo estas dividata en 4 seriojn. Ĉiu serio revenas al la rondestro ĉiutrimonate. Ĉiujare li sendas al la anoj proksimumajn datojn por la ricevo kaj forsendo de ĉiu numero. Li komencas ĉiun serion per raporto pri la diversaj temoj enhavitaj en la finita serio, t.e. serio II., numero 12, enhavos raporton pri la dekunua rondiro de tiu serio. Ĉiujare li verkas ĝeneralan raporton. Por certigi la akuratan forsendon de la gazeto li enmetas en ĉiun

serion poŝtkartojn blankajn, kiujn 4 anoj elektitaj de li vice resendos al li, por sciigi lin pri tio. Tiamaniere li kontrolas la rondiron ĉe kvar punktoj en la ĉirkaŭvojaĝo.

La tuta kosto al la anoj estas la poŝtaj elspezoj, kiuj ne superas 3ŝ. jare; al la enlandaj anoj ĝi estas iom malpli. La rondestro pagas la koston de la presado kaj papero, ĉar tio estas tro malgranda por esti subdividata. La anoj, tamen, estus tre kontentaj, se ili partoprenus ankaŭ en tiu elspezo, ĉar la gazeto tre utilas al ili.

Por pligrandigi la intereson la rondestro organizas konkursojn kun malgrandaj premioj. Ĉiu ano, kiu partoprenas en la konkurso, pagas malgrandan kotizaĵon, ekz., 1ŝ., kies sumon la rondestro disdonas inter la gajnintoj. Li ankaŭ elektas la plej bonajn temojn, kaj aranĝas kun la redaktoro de *Belga Sonorilo*, ke tiu ĉi presigu ilin laŭkonvene en sia gazeto. La korektitaj artikoloj kaj tradukoj estas ŝatataj de multaj redaktoroj; precipe la novfondintaj gazetoj akceptas ilin kun plezuro, kaj eĉ la redaktoroj de *THE BRITISH ESPERANTIST*, kies ĉefa malfacilaĵo estas, decidi kion rifuzi, konsideros tiajn artikolojn respektplene.

JOHN ELLIS.

§ § §

Deklaro de Antido.

Genevo, 25an de Junio, 1908.

Antaŭ 9 monatoj mi verkis projekton Antido por laŭeble plifaciligi interkonsenton inter la Esperantistoj kaj la komitato de la Delegitaro por elekto de lingvo internacia. Je tiu epoko mi, kiel ĉiuj Esperantistoj naive kredis, ke la projekto Ido estas projekto senpartie ekzamenita kaj akceptita de tiu komitato. Sed aperas nun, ke ni kaj la komitato mem de la Delegitaro estis duoble trompitaj, ĉar nun S-ro de Beaufront konfesas, ke li estas Ido. S-ro Couturat do kunlaboris kun la aŭtoro de l' akceptita projekto, kiel estas montrita (1°) per la fakto ke Ido alprenas ĉiujn regulojn pri devenigado publikigitajn de S-ro Couturat nur 3 semajnojn antaŭ la kunsidoj de l' komitato, (2°) per tio ke S-roj de B. kaj C. estas la aŭtoroj de l' vortaro (laŭ la sistemo Ido) ĵus eldonita; do la aperigo antaŭ la komitato de la advokatoj de aliaj lingvoprojektoj (kiel Idiom Neŭtral, Panroman, k.t.p.) estis kvazaŭkomedio, ĉar tiuj projektoj estis antaŭkondamnitaj, kaj kiam iu komitatano, kiel S-ro Jespersen, prezentis al la komitato gramatikecon, kiun li konsideras kiel la plej sistema el ĉiuj gramatikoj aposterioraj, tuj S-roj Couturat kaj de Beaufront ĉirkaŭlaboras lin kune por decidigi lin voĉdoni kontraŭ liaj propraj preferoj (vidu pri tio leteron de S-ro J. en *Belga Sonorilo*, p. 236).

Sed la plej grava kaj por ĉu honesta homo plej bedaŭrinda konstato estas sciigi, ke nia Majstro Zamenhof estis reprezentata antaŭ la Delegitaro de la homo mem, kiu samtempe prezentis anoniman kontraŭprojekton. Tiu homo havis plenan rajton prezenti alian lingvan projekton, sed tiam li ne plu rajtis reprezenti nian Majstron. Ĉiuj lingvoprojektoj, Dilpok, Spokil, Bolak, Apolema, eĉ la plej fantaziaj, estis prezentitaj de sinceraj advokatoj, *escepte Esperanto Zamenhofa*. S-ro Couturat prave diris, ke la Esperantistoj estas trompitaj de kelkaj siaj ĉefoj: tio estas vera almenaŭ pri unu. Ĉar la veron oni konas nun, kaj ĉar unueco kaj disciplino estas nia plej valora havaĵo, mi petegas ĉiujn samideanojn forlasi ĉiajn diskutojn pri reformoj, ĉar la nuna momento estas por tio plej maloportuna.

ANTIDO.

P.S.—La deklaro, kiun oni ĵus legis, estas mia.

RENÉ DE SAUSSURE.

El Esperanto.

The British Esperanto Association (Incorporated).

CANDIDATES FOR MEMBERSHIP.

EXTRACT FROM RULES.—“If no objection shall be lodged within fourteen days, the Secretary shall inform the candidate that he is admitted as a member.”

C. J. BERRIDGE, 14, Byrne-road, Balham, S.W.; WILLIAM P. BONBRIGHT, Haverford, Penna., U.S.A.; H. A. BROWN, Mountfield, 61, Chantry-road, Moseley, Birmingham; WM. B. CHERRETT, 5, Fountain-terrace, West Hartlepool; Miss E. J. COOK, 8, Berwyn-road, Herne-hill; Miss GERTRUDE H. COWLES, Chardon, Geauga Co., Ohio, U.S.A.; G. DENNIS, 87, Prince of Wales-road, Norwich; T. DONLAN, 33, Alfred-street, Walkden, Manchester; Dr. B. E. J. EDWARDS, Claremont Villas, Brighouse, Yorkshire; J. ESPINAR-GARRIDO, R. ESPINAR-GARRIDO, Principe, 79, Almeria, Spain; G. ETHERTON, Danehill, Uckfield; Miss M. FABRY, The Ridgeway, Shere, Guildford; Lieut.-Col. H. F. FARRANT, c.o. Messrs. Cook and Son, Ludgate-circus; A. FERGUSON, Lebanon Villa, Dunkeld-road, Perth, N.B.; Mrs. B. C. FROST, Mollington Hall, Chester; Miss M. L. FURNESS, 136, Queen's-road, Norwich; H. P. GARLAND, Alvington, Northwood, Middlesex; T. GORRIE, 32, Couston-street, Dunfermline; RUTH J. HALL, Piazza Santo Spirito, 13, Florence, Italy; A. J. HULME, 10, Delamere-road, Wimbledon; Miss M. JAMES, 75, Bangor-street, Roath-park, Cardiff; J. T. JESUDHASAN, Esperanto Lodge, Quilon, Travancore, S. India; G. LAWSON, Kilmorie, Eaglescliffe; N. MACMUNN, 3, Cursitor-street, Chancery-lane, E.C.; R. H. MOODY, Mn.My., Totok, Celebes, Dutch East Indies; GEO. OAKLEY, 692, Ashton Old-road, Higher Openshaw, Manchester; J. H. PARKER, 16, Fern-bank, Lancaster; E. PASSANO, Di, H24, Witham's-road, Gibraltar, S.; Rev. T. O. PRICE, Laver de la Haye Vicarage, Colchester; Miss A. L. RICHARDSON, High-road, Eaglescliffe, S.O.; P. E. RIDLEY, 34, Gorst-road, Wandsworth-common; B. F. SCHUBERT, L.L.M., 87, New York-avenue, N.W., Washington, D.C., U.S.A.; Mrs. A. E. STACY, Woodthorpe, Buckhurst Hill, Essex; C. A. SHEEHAN, 1, Cambridge-road, Battersea; H. F. F. VARLEY, 16, Olympia-gardens, Morpeth, Northumberland; Miss G. A. WILLIAMS, 30, Woodlands-park-road, West Green, N.; H. WINTER, Middleton, Carlton-road, New Brighton; I. H. WRIGHT, A.M.I.C.E., 20, Osborne-road, Earlsdon, Coventry; F. L. G. MARECHAL, Esperanto House, Kingston-terrace, Leeds; JAMES P. SCOTT, 44, Birch-avenue, Romily, Cheshire; Miss N. McDOWALL, L.L.A., 170, Dereham-road, Norwich; JOHN ANDREW, Higher Lux-street, Liskeard, Cornwall; Miss B. E. WELCH, 1, Havelock-road, Stanford-avenue, Brighton; Miss L. B. SCHULEE, Ruabon; BERTRAM SHAPLEIGH, Weir Wood, Longfield, Kent.

NEW FELLOW.

W. H. HIRST, Huddersfield.

B.E.A. Special Donation Fund.

(See August Number, p. 156.)

We thankfully acknowledge receipt of the following sums:—

	£	s.	d.
Brought forward ...	51	14	0
Clarence Bicknell ...	50	0	0
D. H. Lambert, B.A. ...	1	1	0
Mrs. Pennington ...	0	12	6
C. A. Fairman ...	1	0	0
Ernest Pointer ...	1	0	0
	<u>£105</u>	<u>7</u>	<u>6</u>

Notice is hereby given that the next meeting of the Council of the B.E.A. (Incorp.) will be held on Monday, September 14, at the Offices, Museum Station Buildings, 133-136, High Holborn, London, W.C., at 6.30 p.m.

Dankesprimo kaj Alvoko.

Ni kore dankas tiuj malmultaj personoj, kiuj, responde al nia peto en la Julia numero, sendis al ni sciigojn pri kursoj oficialaj kaj kunvenaj horoj, &c. Sed ni estas certaj, ke multaj ankoraŭ ne favoris nin per tiuj sciigoj; kaj ni ree admonetas, ke ĉiuj, kiuj povas nin tiamaniere helpi, bonvole tuj tion faru, por ke ni povu en nia Oktobra numero presigi kiel eble plej plenan informaron pri la vintra trimestro.

LA REDAKCIO.

Esperantistaj Edziĝoj.

HOLLIS—GEILINGER.—En Londono, la 4an de Junio, S-ro G. M. Hollis kun F-ino Emily Geilinger el Gunnersbury.

LOWES—KEVAN.—En Londono, la 14an de Julio, S-ro Ernest W. Lowes el New Cross, S.E., kun F-ino Lilian E. Kevan el Southwark-park, S.E.

Fako de Korespondado Internacia (F.K.I.).

Sub tiu ĉi rubriko oni enpresas malgrandajn anoncojn de tiuj el niaj legantoj, kiuj deziras korespondadi kun alilanduloj. Ĉiu anoncanto devas pagi ses pencojn (25 spesdekojn) por trilingva enpresaĵo kiel sube (pli ol tri linioj po tri pencoj por ĉia komencita linio); ĉiu MEMBRO de la Asocio havas la rajton fari unu enpresaĵon senpage. Bonvolu skribi legeble, rekte al la Redakcio.

428. **Hobart (Tasmania).**—S-ino A. C. Kennedy, M.A., 149, Collins-street, dez. korespondi per ilustr. poŝtkartoj laŭ interŝanĝi pmarkojn kun ĉiulandaj geesperantistoj. (46)

429. **Wellington (New Zealand).**—S-ro W. Cornish, Ohoro-road, Brooklyn, dez. korespondadi kun gealilanduloj per ilustr. poŝtkartoj; ĉiam respondos.

430. **Godalming (Anglujo).**—S-ro S. J. Bailey, Woodville, Dean-road, dez. korespondadi kun alilandanoj per ilustr. poŝtkartoj.

431, 432. **Odense (Danmark).**—S-ro M. A. Jespersen, Vindegade, 95, kaj S-ro L. H. Olsen, Thorsgade 72, deziras korespondi per poŝtkartoj ilustritaj.

433. **Illinois (U.S.A.).**—S-ro Harley C. Croessmann, 423, East Main-street, Du Quoin, Perry County, dez. interŝ. ilustr. pkartojn aŭ leterojn kun geesp-oj en multaj landoj; bonvole glui la pmarkojn sur la bildflankon de la kartoj. Aparte deziras korespondi kun francoj, japanoj, turkoj, germanoj, angloj kaj italoj, tamen respondos al ĉiuj.

434. **Lovett (Tasmania).**—S-ro Walter W. Wilson deziras korespondadi.

435. **Washington, D.C. (U.S.A.).**—S-ro B. F. Schubert, 87, New York-avenue, dez. korespondadi per kol. vidaĵoj kaj interŝanĝi poŝtmarkojn.

436. **Spokane (Washington, U.S.A.).**—S-ino K. W. Jackson, 120, W. Third-avenue, dez. interŝanĝi ilustr. pkartojn kun geesp-oj de ĉiuj landoj. Tuj respondos.

437. **S. Peterburg (Rusujo).**—S-ro S. Petrov, B. Samsonjevskij, 62 kv 7, deziras interŝanĝi per poŝtkartoj de britaj kolonioj. Li sendas nur responde; donas markojn de rusa poŝto en Kreto.

438. **Terre Haute (Indiana, U.S.A.).**—S-ro H. L. Brown deziras korespondi per poŝtkartoj ilustritaj.

439. **Fort Beaufort (Sud-Afriko).**—F-ino Clara L. Harris, P.O. Box 7, ĝoje ricevos poŝtkartojn, bildojn kaj rakontetojn por la anoj de sia geknaba kurso.

440. **Boroviči (Novgorod gub., Rusujo).**—S-ro K. Bergman, Fabrik "K. Wachter Ko," deziras korespondadi kun alilanduloj. Ĉiam danke respondos.

441. **Chardon (Geauga Co., Ohio, U.S.A.).**—F-ino Gertrude Cowles deziras korespondadi kun alilanduloj per ilustr. poŝtkartoj aŭ leteroj.

442. **Denver (Colorado, U.S.A.).**—S-ro H. G. Chevalier, c/o Poŝtejo, dez. korespondadi per poŝtkartoj ilustritaj kun geesp-oj ĉiulandaj. (47)